DECIZIA nr.297
din 29 mai 2025

referitoare la excepţia de neconstituţionalitate a dispozițiilor art.3 alin.(2), ale art.6 alin.(1) lit.d) și ale art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcţiilor şi demnităţilor publice, pentru modificarea şi completarea Legii nr.144/2007 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale de Integritate, precum şi pentru modificarea şi completarea altor acte normative

Nepublicată

Marian Enache	**- preşedinte**
Mihaela Ciochină	**- judecător**
Cristian Deliorga	**- judecător**
Dimitrie-Bogdan Licu	**- judecător**
Laura-Iuliana Scântei	**- judecător**
Gheorghe Stan	**- judecător**
Livia Doina Stanciu	**- judecător**
Elena-Simina Tănăsescu	**- judecător**
Varga Attila	**- judecător**
Valentina Bărbăţeanu	**- magistrat-asistent**

1. Pe rol se află soluţionarea excepţiei de neconstituţionalitate a prevederilor art.3 alin.(2) și ale art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcţiilor şi demnităţilor publice, pentru modificarea şi completarea Legii nr.144/2007 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale de Integritate, precum şi pentru modificarea şi completarea altor acte normative, excepţie ridicată de Dumitrița Laura Chițan în Dosarul nr.45/301/2018 al Tribunalului București - Secția a II-a contencios administrativ și fiscal şi care constituie obiectul Dosarului Curţii Constituţionale nr.2296D/2019.

2. Primul termen de judecată a fost stabilit pentru data de 30 ianuarie 2024 când, având în vedere cererile de întrerupere a deliberărilor pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, în temeiul prevederilor art.57 şi ale art.58 alin.(3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, Curtea a amânat succesiv pronunțarea pentru 21 februarie 2024, 6 martie 2024 – termen preschimbat, în temeiul art.230 din Codul de procedură civilă coroborat cu art.14 din Legea nr.47/1992, pentru data de 7 martie 2024, apoi 19 martie 2024 și 10 aprilie 2024, când, având în vedere necesitatea lămuririi suplimentare a unor aspecte, în temeiul art.58 alin.(4) din Legea nr.47/1992, Curtea a dispus repunerea cauzei pe rol, stabilind un nou prim termen de judecată pe data de 23 aprilie 2024, când au avut loc dezbateri în şedinţa publică, la care a participat reprezentanta Ministerului Public, procuror Loredana Brezeanu, dezbaterile fiind consemnate în încheierea din acea dată. Având în vedere, după caz, cererile de întrerupere a deliberărilor pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, în temeiul prevederilor art.57 şi ale art.58 alin.(3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, împrejurarea că nu sunt prezenţi toţi judecătorii care au participat la dezbateri, potrivit art.58 alin.(1) teza întâi din Legea nr.47/1992, respectiv imposibilitatea constituirii legale a completului de judecată potrivit art.51 alin.(1) teza întâi din Legea nr.47/1992, Curtea a amânat succesiv pronunţarea pentru datele de 28 mai 2024, 3 iunie 2024, 9 iulie 2024, 17 septembrie 2024, 15 octombrie 2024, 7 noiembrie 2024, 17 decembrie 2024, 4 februarie 2025, 18 februarie 2025, 11 martie 2025, 27 martie 2025, 2 aprilie 2025, 8 aprilie 2025, 29 aprilie 2025 și 29 mai 2025, când a pronunţat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele şi lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Decizia civilă nr.789/2019 din 27 februarie 2019, pronunţată în Dosarul nr.45/301/2018, **Tribunalul București - Secția a II-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituţională cu excepţia de neconstituţionalitate a prevederilor art.3 alin.(2) și ale**

art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcţiilor şi demnităţilor publice, pentru modificarea şi completarea Legii nr.144/2007 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale de Integritate, precum şi pentru modificarea şi completarea altor acte normative, excepţie ridicată de Dumitrița Laura Chițan într-o cauză având ca obiect soluționarea cererii de anulare a unui proces-verbal încheiat de Agenţia Naţionale de Integritate pentru constatarea și sancționarea contravenției constând în necompletarea de către autoarea excepției a veniturilor soţului în cuprinsul declaraţiei anuale de avere prevăzute de Legea nr.176/2010.

4. **În motivarea excepţiei de neconstituţionalitate** se critică, în esență, faptul că art.3 alin.(2) din Legea nr.176/2010 impune persoanelor care au obligația de a depune declarații de avere să le completeze pe propria răspundere, asumându-și realitatea celor declarate, cu toate că, pe lângă propriile venituri, trebuie să indice și veniturile obținute de o altă persoană, respectiv de soțul/soția celui care își declară averea. Declarațiile date pe propria răspundere reprezintă însă acte personale ale celui care are obligația declarării propriei averi, fiindu-le aplicabile dispozițiile legii penale. Autoarea susține că nu ar trebui sancționată contravențional în temeiul unei norme care o obligă să completeze veniturile soțului, salariul acestuia fiind confidențial, conform contractului individual de muncă încheiat cu angajatorul său, iar soțul nu a dorit să îi ofere aceste informații, neavând o obligație în acest sens, întrucât prevederile Legii nr.176/2010 nu îi sunt aplicabile. Menționează, totodată, că anonimizarea veniturilor confidențiale nu este prevăzută de legea precitată. Se susține că prevederile art.3 alin.(2) din Legea nr.176/2010 încalcă dreptul la viață intimă, familială și privată, întrucât în cadrul fiecărei familii pot exista situații în care membrii acesteia fie nu sunt interesați de venitul exact câștigat de celălalt, fie soțul/soția nu dorește sau nu poate să comunice venitul realizat în anul precedent. Într-o asemenea situație, persoana obligată să dea declarația de avere nu este în măsură, în mod obiectiv, să completeze rubrica referitoare la veniturile soțului/soției, dar trebuie să își asume realitatea celor declarate, inclusiv cu privire la veniturile soțului și să suporte consecințele legii penale.

5. În ceea ce privește art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010, invocând cele reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr.415 din 14 aprilie 2010, autoarea excepției susține că nu este suficientă anonimizarea anumitor date pentru a se oferi garanția respectării dispozițiilor art.26 din Constituție și ale art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Aceasta, deoarece declarația de avere conține o serie de informații care nu sunt anonimizate și care pot duce la identificarea cu ușurință, de exemplu, a locului situării bunurilor persoanei care face declarația de avere. Arată, în acest sens, că nici numele soțului și nici al copiilor declarantului nu sunt anonimizate, aspect față de care rezultă o încălcare a normelor constituționale referitoare la dreptul la viață intimă, familială și privată, precum și la dreptul de proprietate. În consecință, susține că prevederile art.12 alin.(6) încalcă art.26 și art.44 din Constituție.

6. **Tribunalul București - Secția a II-a contencios administrativ și fiscal** consideră că textele de lege criticate sunt în conformitate cu prevederile constituționale invocate în motivarea excepției de neconstituționalitate. Astfel, dreptul la viață privată nu este un drept absolut, ci poate fi supus anumitor ingerințe cu condiția ca acestea să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim, să fie necesare într-o societate democratică și să fie proporționale cu scopul urmărit. Or, soluția legislativă privitoare la declararea și publicarea declarațiilor de avere este justificată prin prisma scopului legal al Agenției Naționale de Integritate, de asigurare a integrității în exercitarea demnităților și funcțiilor publice și prevenire a corupției instituționale, iar, pe de altă parte, publicarea acestor declarații se realizează, potrivit art.6 alin.(1) lit.e) din Legea nr.176/2010, prin anonimizarea unei părți din datele cu caracter personal, fiind astfel asigurate garanții împotriva unor ingerințe arbitrare. Într-adevăr, există în cuprinsul declarațiilor de avere date cu caracter personal care nu sunt anonimizate anterior publicării, însă apelanta nu a fost sancționată prin procesul-verbal contravențional ce constituie obiectul cauzei pentru neindicarea acestui tip de date. Cât privește obligativitatea menționării veniturilor soțului declarantului, această reglementare se explică prin regimul juridic aplicabil bunurilor dobândite de larga majoritate a persoanelor căsătorite, și anume regimul comunității de bunuri, iar în absența acestei obligativități verificarea averilor dobândite în perioada exercitării mandatelor sau a îndeplinirii funcțiilor ori demnităților publice de persoanele căsătorite sub regimul comunității legale nu ar putea fi efectivă.

7. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, actul de sesizare a fost comunicat preşedinţilor celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului şi Avocatului Poporului, pentru a-şi exprima punctele de vedere asupra excepţiei de neconstituţionalitate.

8. **Preşedinţii celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul** și **Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepţiei de neconstituţionalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise transmise la dosar, concluziile procurorului, dispoziţiile legale criticate, raportate la prevederile Constituţiei, precum şi Legea nr.47/1992, reţine următoarele:

9. Curtea Constituţională a fost legal sesizată şi este competentă, potrivit dispoziţiilor art.146 lit.d) din Constituţie, precum şi ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 şi 29 din Legea nr.47/1992, să soluţioneze excepţia de neconstituţionalitate.

10. **Obiectul excepţiei de neconstituţionalitate** îl reprezintă dispozițiile art.3 alin.(2) și ale art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcţiilor şi demnităţilor publice, pentru modificarea şi completarea Legii nr.144/2007 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale de Integritate, precum şi pentru modificarea şi completarea altor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.621 din 2 septembrie 2010. Ulterior sesizării Curţii Constituţionale, prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr.127/2021 pentru modificarea Legii nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcţiilor şi demnităţilor publice, pentru modificarea şi completarea Legii nr.144/2007 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale de Integritate, precum şi pentru modificarea şi completarea altor acte normative şi a art.III din Legea nr.105/2020 pentru completarea Legii nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcţiilor şi demnităţilor publice, pentru modificarea şi completarea Legii nr.144/2007 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale de Integritate, precum şi pentru modificarea şi completarea altor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1190 din 15 decembrie 2021, prevederile art.3 alin.(2) din Legea nr.176/2010 au fost modificate, dar soluția legislativă criticată a fost menținută. Textele de lege criticate au, în prezent, următorul conținut normativ:

- Art.3 alin.(2): *„(2) Declaraţiile de avere se întocmesc pe propria răspundere, şi cuprind drepturile şi obligaţiile declarantului, ale soţului / soţiei, precum şi ale copiilor aflaţi în întreţinere, potrivit anexei nr.1.”*

[Anterior modificării prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr.127/2021, textul preciza că „Declaraţiile de avere *se fac în scris*, pe propria răspundere (…)”];

- Art.12 alin.(6): *„(6) Agenţia asigură afişarea declaraţiilor de avere şi a declaraţiilor de interese, prevăzute în anexele nr.1 şi 2, pe pagina de internet a Agenţiei, în termen de cel mult 30 de zile de la primire, prin anonimizarea adresei imobilelor declarate, cu excepţia localităţii unde sunt situate, a adresei instituţiei care administrează activele financiare, a codului numeric personal, precum şi a semnăturii. Declaraţiile de avere şi declaraţiile de interese se menţin pe pagina de internet a Agenţiei pe toată durata exercitării funcţiei sau mandatului şi 3 ani după încetarea acestuia şi se arhivează potrivit legii.”*

11. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, prevederile de lege criticate contravin dispozițiilor din Constituție cuprinse în art.26 - *Viaţa intimă, familială şi privată* și art.44 - *Dreptul de proprietate privată*. Totodată, Curtea mai reține că autoarea excepției critică modul deficitar de reglementare a dispozițiilor criticate cu referire la declararea averii soţului/soţiei, care determină angajarea răspunderii penale, după caz, a răspunderii contravenționale a declarantului, astfel că instanța constituțională reține ca normă de referință și art.1 alin.(5) din Constituție, cu referire la calitatea legii, componentă a principiului legalității.

12. Examinând excepţia de neconstituţionalitate, Curtea observă, referitor la prevederile **art.3 alin.(2) din Legea nr.176/2010,** că s-a mai pronunțat prin Decizia nr.651 din 15 decembrie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.373 din 2 mai 2023, și prin Decizia nr.689 din 12 decembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.253 din 25 martie 2024, constatând că acestea nu contravin dispozițiilor constituționale și convenționale care garantează dreptul la viață intimă, familială și privată.

13. Astfel, Curtea a reținut (paragraful 37 din Decizia nr.651 din 15 decembrie 2022, precitată) că obligaţia de a declara veniturile soţului este instituită prin lege, este justificată de raţiunea asigurării integrităţii în exercitarea demnităţilor şi funcţiilor publice şi, totodată, legea obligă persoana responsabilă să publice declaraţiile de avere cu anonimizarea adresei imobilelor declarate, a adresei instituţiei care administrează activele financiare, a codului numeric personal, precum şi a semnăturii olografe, potrivit prevederilor art.6 alin.(1) lit.d) din Legea nr.176/2010. Ca atare, Curtea a constatat că nu este întemeiată susţinerea privind încălcarea dreptului la viaţă familială prin instituirea obligaţiei de a declara veniturile soţului, aceasta neconstituind o ingerinţă în viaţa privată a celuilalt soţ (paragraful 39 din Decizia nr.651 din 15 decembrie 2022).

14. Față de criticile formulate în prezenta cauză, Curtea observă că sunt aduse argumente suplimentare, care conduc la constatarea constituționalității prevederilor art.3 alin.(2) din Legea nr.176/2010, prin prisma interpretării pe care instanța de contencios constituțional urmează să o dea, așa cum se va arăta în continuare.

15. În acest sens, Curtea reține că în cauza de față se critică faptul că textul de lege menționat impune întocmirea declarațiilor de avere pe propria răspundere, deși acestea cuprind, pe lângă drepturile şi obligaţiile declarantului, și pe cele ale soţului/soţiei, precum şi ale copiilor aflaţi în întreţinere. Față de acest conținut normativ al art.3 alin.(2) din Legea nr.176/2010, Curtea subliniază că, prin ipoteză, declarația pe propria răspundere nu poate să vizeze decât informații referitoare strict la persoana declarantului, pentru care acesta își poate asuma răspunderea, în mod direct și individual. Declarația pe propria răspundere angajează răspunderea penală a declarantului, motiv pentru care aceasta nu poate fi făcută decât în nume propriu, nimeni neputând fi ținut răspunzător din punct de vedere penal pentru fapta altei persoane. De altfel, însăși Legea nr.176/2010 precizează, în art.3 alin.(1), că declaraţiile de avere reprezintă acte personale.

16. Anexa nr.1 la Legea nr.176/2010 face referire expresă la prevederile Codului penal care incriminează infracțiunea de fals în declarații (art.326 din actualul Cod penal, art.292 din Codul penal din 1969), ceea ce subliniază necesitatea conștientizării de către declarant a consecințelor grave pe care declararea necorespunzătoare a informațiilor cerute o poate avea asupra sa. Astfel, constituie infracțiunea de fals în declarații *„declararea necorespunzătoare a adevărului, făcută unei autorități publice, în vederea producerii unei consecinţe juridice, pentru sine sau pentru altul, atunci când, potrivit legii ori împrejurărilor, declaraţia făcută serveşte la producerea acelei consecinţe"*. Aceasta se pedepseşte cu închisoare de la 6 luni la 2 ani sau cu amendă.

17. Art.28 din Legea nr.176/2010 accentuează această idee, precizând că fapta persoanelor care, cu intenţie, depun declaraţii de avere care nu corespund adevărului constituie infracţiunea de fals în declaraţii şi se pedepseşte potrivit Codului penal. Art.29 nuanțează situația în funcție de acțiunea comisivă sau omisivă a declarantului, menționând că nedeclararea, în declaraţia întocmită potrivit anexei nr.1, a cuantumului veniturilor realizate, sau declararea acestora cu trimitere la alte înscrisuri constituie contravenţie şi se sancţionează cu amendă de la 50 lei la 2.000 lei.

18. Ca atare, Curtea reține că instituirea obligației de a declara nu doar drepturile și obligațiile proprii, ci și pe cele ale soțului/soției implică asumarea răspunderii personale a declarantului pentru informații pe care acesta nu le deține/nu le cunoaște în mod direct, ci trebuie să le obțină de la o terță persoană, respectiv soț/soție. În privința declarării drepturilor și obligațiilor copiilor aflați în întreținerea declarantului, potrivit Codului civil, se observă că părinții pot cunoaște personal, în mod direct, întinderea acestora cel mult în cazul copiilor minori, întrucât încheie actele juridice în numele acestora, în calitate de reprezentanți legali, până la împlinirea vârstei de 14 ani, iar în cazul minorilor cu capacitate de exercițiu restrânsă încuviințează actele juridice ale acestora, cu excepțiile prevăzute la art.41 alin.(3) din Codul civil. Situația este diferită în cazul copiilor deveniți majori aflați în întreținerea părinților până la vârsta de 26 de ani, conform art.499 din Codul civil, dacă se află în continuarea studiilor, până la terminarea acestora, aceștia având capacitatea de exercițiu deplină pentru a încheia acte juridice în nume propriu. Este posibil ca, nefiind în egală măsură responsabilizată prin plasarea sub incidența aceleiași răspunderi penale sau contravenționale, după caz, această persoană (soț, soție sau copil major aflat în întreținere), care este terț față de obligația impusă declarantului, să refuze să le furnizeze, din varii motive, sau chiar să ofere informații eronate, astfel că declarantul va fi în imposibilitate de a furniza datele referitoare la patrimoniul acesteia sau va fi pus în situația de a menționa date incorecte, fără să aibă posibilitatea de a le verifica, pentru a evita sancțiunea penală aplicabilă pentru săvârșirea infracțiunii de fals în declarații sau sancțiunea contravențională, după caz.

19. De pildă, având în vedere că prin actualul Cod civil a fost instituit regimul matrimonial al separației de bunuri (art.360), o astfel de ipoteză poate justifica, în practică, refuzul soțului de a furniza celuilalt soț informații privitoare la bunurile proprii. Tot astfel, există situații în care veniturile obținute de soț sunt protejate de o clauză de confidențialitate, care se impune și cu privire la declarant, în sensul că acesta din urmă, chiar în calitate de soț, nu va avea dreptul să cunoască aceste venituri, astfel că survine, într-un astfel de caz, consecutiv, imposibilitatea comunicării acestor date în vederea completării declarației de avere, pentru că venitul confidențial nu va putea fi cunoscut de declarant, în calitate de soț al persoanei care obține veniturile aflate sub protecția confidențialității, aceasta făcând parte dintre modalitățile de evitare a divulgării respectivului venit. În plus, *de lege lata*, veniturile aflate sub clauză de confidențialitate nu sunt protejate prin anonimizare în cazul publicării declarației, neputându-se asigura scopul clauzei de confidențialitate. Astfel de împrejurări, redate exemplificativ, constituie impedimente în realizarea obligației declarării pe propria răspundere inclusiv a veniturilor/bunurilor soțului declarantului. Aceleași considerente se aplică *mutatis mutandis* în privința copiilor majori aflați în întreținerea acestuia.

20. Așadar, deși prin Deciziile nr.651 din 15 decembrie 2022 și nr.689 din 12 decembrie 2023, precitate, Curtea a apreciat că susţinerile similare celor formulate în cauza de față, referitoare la ipoteza în care soţul poate refuza solicitarea celuilalt soţ de a-i comunica veniturile obţinute, constituie aspecte privind aplicarea legii la cazurile concrete deduse judecăţii, iar nu veritabile critici de

neconstituţionalitate, totuși, realitatea demonstrează că acestea pot interveni frecvent în practică, punând persoana declarantului în postura de dependență față de voința discreționară a unei alte persoane, respectiv soț/soție, copil major aflat în întreținerea sa, care îi poate bloca titularului obligației de declarare a averii posibilitatea reală de a se conforma dispozițiilor legale.

21. Pentru toate aceste motive, Curtea apreciază că se impune constatarea constituționalității prevederilor art.3 alin.(2) din Legea nr.176/2010 în măsura în care nu se referă și la drepturile și obligațiile soțului/soției declarantului, precum și ale copiilor majori aflați în întreținerea acestuia, o altă interpretare fiind contrară dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituție, prin prisma nerespectării exigențelor calitative pe care redactarea textelor de lege trebuie să le întrunească pentru a fi în concordanță cu principiul legalității. Aceasta, deoarece prevederile legale menționate conțin un viciu de concepție, care, pe de o parte, afectează logica reglementării și, pe de altă parte, ignoră situații care pot apărea în practică, în care obligația este imposibil de realizat. Așadar, Curtea subliniază că o astfel de constatare nu afectează obligația titularului de a declara drepturile și obligațiile soțului și ale copiilor săi majori, aflați în întreținerea sa, întrucât nu obligația de declarare *per se* a veniturilor/bunurilor acestor persoane este neconstituțională, ci angajarea răspunderii declarantului pentru corectitudinea informațiilor furnizate de terți prezintă un viciu de neconstituționalitate, răspunderea juridică penală sau contravențională fiind una personală.

22. În ceea ce privește prevederile **art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010,** potrivit cărora Agenţia Naţională de Integritate asigură afişarea declaraţiilor de avere, Curtea reține că, prin Decizia nr.415 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.294 din 5 mai 2010, a constatat următoarele: dispoziţiile art.14 lit.c), d), e) şi f) şi ale cap. VI - *Verificarea averilor, a conflictelor de interese şi a incompatibilităţilor* (art.45-50) din Legea nr.144/2007 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale de Integritate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.359 din 25 mai 2007, sunt neconstituţionale; dispoziţiile cap. I - *Dispoziţii generale* (art.1-9) din Legea nr.144/2007 sunt neconstituţionale în măsura în care prevăd competenţa Agenţiei Naţionale de Integritate de a efectua şi întocmi acte de cercetare şi de constatare referitoare la verificarea averilor, a conflictelor de interese şi a incompatibilităţilor; dispoziţiile art.11 lit.e), f) şi g), ale art.12 alin.(2) şi ale art.42 alin.(2), (3) şi (4) din Legea nr.144/2007 sunt neconstituţionale în măsura în care prevăd transmiterea declaraţiilor de avere şi de interese Agenţiei Naţionale de Integritate şi publicarea lor pe pagina de internet a acesteia şi a instituţiei.

23. Prin decizia menționată, Curtea a constatat neconstituționalitatea prevederilor din Legea nr.144/2007 care impuneau obligaţia publicării declaraţiilor de avere, reţinând, în acest sens, că, potrivit art.26 alin.(1) din Constituţie, autorităţile publice trebuie să respecte şi să ocrotească viaţa intimă, familială şi privată. Curtea a subliniat, totodată, că libera dezvoltare a personalităţii umane şi demnitatea omului, valori consacrate în art.1 alin.(3) din Constituţie, nu pot fi concepute fără respectarea şi ocrotirea vieţii private. Dreptul la respectul şi ocrotirea vieţii intime, familiale şi private face parte din categoria drepturilor şi libertăţilor fundamentale, fiind expres prevăzut şi în art.8 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, prevedere ce impune, în principal, obligaţia negativă din partea autorităţilor statului de a nu face nimic de natură să stânjenească exerciţiul dreptului la viaţă privată. Având în vedere aceste considerații, Curtea a constatat că obligaţia prevăzută de lege de a se publica declaraţiile de avere pe paginile de internet ale entităţilor în cadrul cărora profesează persoanele care au obligaţia de a le depune, în conformitate cu prevederile legale, precum şi transmiterea acestora către Agenţia Naţională de Integritate în vederea publicării pe pagina de internet a acesteia nesocotesc dreptul la respectul şi ocrotirea vieţii private, consacrat prin art.26 din Legea fundamentală, precum şi prin art.8 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, prin expunerea nejustificată în mod obiectiv şi raţional, pe pagina de internet, a datelor referitoare la averea persoanelor ce au, potrivit legii, obligaţia de a depune declaraţii de avere.

24. Ca urmare a acestei decizii, Parlamentul a adoptat Legea nr.176/2010, prin care a pus de acord cu dispoziţiile Constituţiei doar prevederile Legii nr.144/2007 care conduceau la asimilarea Agenției Naționale de Integritate cu un organ de cercetare penală și judiciar, contrar principiilor constituționale referitoare la înfăptuirea justiției prin instanțele judecătorești. În schimb, Legea nr.176/2010 a menținut obligația de publicare a declarațiilor de avere, corectivul adus constând doar în *anonimizarea* adresei imobilelor declarate - cu excepţia localităţii unde sunt situate -, a adresei instituţiei care administrează activele financiare, a codului numeric personal, precum şi a semnăturii. Legea nr.176/2010 a constituit obiectul controlului anterior promulgării, Curtea reținând, sub acest aspect, prin Decizia nr.1018 din 19 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.511 din 22 iulie 2010, că, potrivit art.147 alin.(4) din Constituţie, deciziile pronunţate de Curtea Constituţională sunt general obligatorii şi au putere numai pentru viitor, adică vizează cu aceleaşi efecte toate autorităţile publice şi toate subiectele individuale de drept, iar decizia prin care Curtea Constituţională, în exercitarea controlului concret, posterior, admite excepţia de neconstituţionalitate este obligatorie şi

produce efecte *erga omnes*. Curtea a subliniat, de asemenea, că, în acord cu jurisprudenţa sa, spre exemplu, Decizia Plenului Curţii Constituţionale nr.1 din 17 ianuarie 1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.16 din 26 ianuarie 1995, sau Decizia nr.1.415 din 4 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.796 din 23 noiembrie 2009, puterea de lucru judecat ce însoţeşte actele jurisdicţionale, deci şi deciziile Curţii Constituţionale, se ataşează nu numai dispozitivului, ci şi considerentelor pe care se sprijină acesta, soluţia fiind aceeaşi şi pentru efectul general obligatoriu al deciziilor Curţii Constituţionale.

25. Curtea a constatat că adoptarea de către legiuitor a unor norme contrare celor hotărâte într-o decizie a Curţii Constituţionale, prin care se tinde la păstrarea soluţiilor legislative afectate de vicii de neconstituţionalitate, încalcă Legea fundamentală. Or, într-un stat de drept, astfel cum este proclamată România în art.1 alin.(3) din Constituţie, autorităţile publice nu se bucură de nicio autonomie în raport cu dreptul, Constituţia stabilind în art.16 alin.(2) că nimeni nu este mai presus de lege, iar în art.1 alin.(5) că respectarea Constituţiei, a supremaţiei sale şi a legilor este obligatorie, considerent care își menține valabilitatea în situația actuală.

26. Ca atare, Curtea observă că prin Decizia nr.1018 din 19 iulie 2010 a reținut că una dintre cele două soluții normative constatate ca fiind neconstituționale prin Decizia nr.415 din 14 aprilie 2010, și anume obligația publicării pe internet a declarațiilor de avere nu a fost corectată prin noua lege adoptată. Or, ca urmare a admiterii excepţiei de neconstituţionalitate, potrivit art.147 alin.(1) și (4) din Constituţie, Parlamentul avea obligaţia să pună pe deplin de acord prevederile neconstituţionale cu dispoziţiile Legii fundamentale, iar nu doar selectiv, cum a procedat prin Legea nr.176/2010.

27. Curtea constată că, în cauza de față, autoarea excepției susține că dispozițiile art.12 alin.(6) din Lega nr.176/2010, potrivit cărora Agenţia Naţională de Integritate asigură afişarea declaraţiilor de avere pe pagina sa de internet, cu anonimizarea doar a elementelor mai sus enumerate, mențin caracterul neconstituțional al prevederilor criticate, întrucât nesocotesc, de asemenea, dreptul la viață privată, ca urmare a faptului că permit, totuși, identificarea imobilelor, iar numele soțului și ale copiilor declarantului nu sunt anonimizate.

28. Cu privire la această susținere, Curtea apreciază că evidențiază reale vicii de neconstituționalitate, prin încălcarea dispozițiilor art.147 alin.(4) din Legea fundamentală, care impun caracterul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale, precum și ale art.26 alin.(1) din Constituție, care garantează dreptul la viață intimă, familială și privată. Aceasta, deoarece Legea nr.176/2010 a menținut soluția legislativă a cărei neconstituționalitate a fost constatată de Curte prin Decizia nr.415 din 14 aprilie 2010, în condițiile în care mențiunea privitoare la anonimizarea adresei exacte a imobilului, a codului numeric personal și a semnăturii nu reprezintă o modificare substanțială de natură să corecteze viciile de neconstituționalitate evidențiate prin decizia citată. Ca atare, Parlamentul nu și-a îndeplinit obligația de a pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Legii fundamentale, nesocotind decizia Curții Constituționale.

29. Curtea reține că anonimizarea elementelor menționate în textul de lege criticat nu este suficientă pentru asigurarea confidențialității și protecției datelor cu caracter personal și, implicit, pentru protecția vieții private și a demnității umane, ca valoare fundamentală, consacrată și ocrotită la nivel constituțional. Astfel, pe de o parte, nu se poate nega faptul că, nu de puține ori, cunoașterea localității în care sunt situate imobilele permite cu ușurință identificarea imobilelor deținute de declarant și membrii familiei, cu toate că adresa exactă a acestora este anonimizată, potrivit textului criticat. Este, de exemplu, cazul persoanelor care locuiesc în localități reduse ca dimensiuni, în care comunitățile locale sunt restrânse, iar informațiile de acest tip sunt de notorietate. Curtea reține că nu numai denumirea străzii și numărul imobilului de pe respectiva stradă sunt date cu caracter personal ce nu pot fi divulgate în mod public prin raportare la patrimoniul personal al declarantului, ci și localitatea în care este situat imobilul este o astfel de dată prin raportare la persoana acestuia. Ca atare, aceste elemente de fapt circumstanțiate la persoana declarantului beneficiază de aceeași formă și grad de protecție din punctul de vedere al art.26 din Constituție. Cu alte cuvinte, adresa imobilului pe care declarantul îl deține, indiferent că este redată sub formă determinată (cu indicarea localității, străzii, numărului, apartamentului) sau determinabilă (cu indicarea localității), constituie o informație cu caracter personal referitor la conținutul patrimoniului și la modul în care își gestionează, administrează și exercită controlul asupra patrimoniului său. Expunerea publică a unei asemenea informații, impusă prin lege, echivalează cu încălcarea directă și nejustificată a dreptului său la viață privată.

30. Totodată, Curtea observă că Legea nr.176/2010 nu impune obligația menționării nominale a soțului și a copiilor, atunci când declarantul face referire la veniturile pe care aceștia le obțin. Nicio prevedere din legea criticată nu instituie o astfel de obligație în sarcina persoanei care trebuie să își declare averea în considerarea funcției pe care o deține. Astfel, Curtea reține că, potrivit art.3 alin.(2) din aceeași lege, declaraţiile de avere *„cuprind drepturile şi obligaţiile declarantului, ale soţului/soţiei, precum şi ale copiilor aflaţi în întreţinere, potrivit anexei nr.1”* la Legea nr.176/2010, iar din analiza

acestei anexe, se constată că nu conține nicio dispoziție din care să rezulte că ar fi necesară individualizarea prin indicarea numelui și prenumelui soțului și ale copiilor declarantului, ci doar precizarea cu privire la cuantumul veniturilor obținute de aceștia, fiind așadar suficientă, potrivit legii, menționarea generică a existenței acestora. În cadrul verificărilor pe care le efectuează, în temeiul art.70 din Legea nr.119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.339 din 18 mai 2012, astfel cum a fost modificată și completată prin Ordonanța Guvernului nr.38/2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.790 din 1 septembrie 2023, Agenția Națională de Integritate poate lua cunoștință de datele înscrise în actele de stare civilă, adresându-se în acest scop autorităților cu competențe în domeniul evidenței persoanelor.

31. Cu toate acestea, în *Ghidul de completare a declaraţiilor de avere şi de interese* elaborat de Agenția Națională de Integritate se precizează că persoanele care au obligația declarării averilor trebuie să menționeze explicit numele și prenumele soțului și copiilor. Curtea reține însă că acest ghid are doar rol tehnic, de îndrumare, este un document lipsit de forță juridică și nu are valoare normativă, întrucât nu este un act de executare a legii și nici nu organizează executarea legii. Obligațiile declarantului derivă exclusiv din prevederile Legii nr.176/2010, aceasta constituind cadrul prin raportare la care este analizată conduita destinatarilor normelor privitoare la materia în discuție. Astfel, deși aceste îndrumări ale ghidului relevă doar un exces de interpretare care nu își găsește fundamentul în textul de reglementare primară, totuși, Curtea subliniază că asemenea instrumente de tip *soft law* pot induce, ținând seama de poziția și rolul instituțional al emitentului lor, conduite de conformare din partea destinatarilor legii, chiar dacă obligațiile astfel fixate nu sunt reglementate prin lege, determinând veritabile paradigme juridice *contra legem*, care, paradoxal, în timp, iau locul legii sau determină schimbarea acesteia; de aceea, este axiomatic ca autoritățile administrative să se plaseze în sfera aplicării legii și nu a legiferării pe cale de interpretare [cu privire la noțiunea de paradigmă juridică, a se vedea, *mutatis mutandis* Decizia nr.26 din 16 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.193 din 12 martie 2019, par.133]. În aceste condiții, Curtea va analiza dacă textul astfel interpretat de Agenția Națională de Integritate respectă exigențele art.26 din Constituție.

32. Curtea observă că numele şi prenumele unei persoane reprezintă informaţii referitoare la date cu caracter personal, indiferent dacă, într-o situaţie dată, sunt sau nu suficiente pentru identificarea persoanei [a se vedea în acest sens, Decizia nr.37 din 7 decembrie 2015, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.51 din 25 ianuarie 2016].

33. În aceste coordonate, Curtea Constituțională reține cele statuate de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în Hotărârea din 1 august 2022, pronunțată în cauza C-184/20, în sensul că dreptul european [mai exact articolul 7 litera (c) din Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date și articolul 6 alineatul (1) primul paragraf litera (c) și alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2016/679 privind protecţia persoanelor fizice în ceea ce priveşte prelucrarea datelor cu caracter personal şi privind libera circulaţie a acestor date şi de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecţia datelor), citite în lumina art.7, 8 și art.52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene], se opune divulgării publice a datelor nominale referitoare la soțul, partenerul sau concubinul declarantului ori la persoanele apropiate sau cunoscute de acesta. Hotărârea citată a fost dată în legătură cu legislația lituaniană care impunea în sarcina oricărui director al unei instituții care primește fonduri publice obligația de a depune declarații de interese private la autoritatea națională desemnată cu colectarea acestor declarații și cu verificarea conținutului lor. În cuprinsul acestor declarații, persoana vizată trebuia să furnizeze informații privind datele nominale și activitățile soțului, concubinului sau partenerului unui director al unei instituții care primește fonduri publice, precum și privind rudele sau alte persoane cunoscute de către director.

34. În lumina acestei jurisprudențe a Curții de Justiție a Uniunii Europene, Curtea Constituțională apreciază că publicarea expresă a numelui și prenumelui soțului și copiilor, împreună cu precizarea veniturilor acestora, în cadrul unei declarații date pe propria răspundere a persoanei căreia îi incumbă această obligație, constituie o nesocotire a dispozițiilor art.26 din Constituție, care garantează respectul vieții private. În același timp, Curtea subliniază că legiuitorul trebuie să identifice o soluție legislativă adecvată, care să permită Agenției Naționale pentru Integritate să cunoască informațiile privitoare la averea soțului declarantului și a copiilor majori aflați în întreținerea sa, în vederea realizării scopului legal al acesteia.

35. De asemenea, în cauza de față, Curtea Constituțională apreciază, ținând cont de concepția europeană orientată pregnant pe necesitatea protecției datelor cu caracter personal, că publicarea pe site-ul instituției în cadrul căreia își desfășoară activitatea declarantul și pe cel al Agenției Naționale de Integritate a declarațiilor de avere, conform art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010, contravine dreptului fundamental la viață privată reglementat de art.26 din Constituție și recunoscut la

nivel internațional prin Declarația Universală a Drepturilor Omului (articolul 12) și în Convenția pentru apărarea a drepturilor omului și a libertăților fundamentale (articolul 8) și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (articolul 7).

36. Conceptul de „viață privată” este complex, care nu poate fi definit exhaustiv. Acesta poate cuprinde multiple aspecte ale identității fizice și sociale a unui individ, printre care dreptul la dezvoltare personală și dreptul de a stabili și dezvolta relații cu ceilalți și cu lumea exterioară. Protecția datelor cu caracter personal este garantată și joacă un rol fundamental în exercitarea dreptului la respectarea vieții private și de familie. Acest din urmă drept consacră, la rândul său, ***un drept la o formă de autodeterminare informațională***, care permite indivizilor să își invoce dreptul la viață privată în ceea ce privește datele care, deși neutre, sunt colectate, prelucrate și diseminate comunității. Pentru a determina dacă informațiile cu caracter personal păstrate de autorități implică aspecte legate de viața privată, se ține cont în mod corespunzător de contextul specific în care informațiile în cauză au fost înregistrate și păstrate, de natura înregistrărilor, de modul în care aceste înregistrări sunt utilizate și prelucrate și de rezultatele care pot fi obținute [a se vedea Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 9 martie 2023, pronunțată în Cauza *L. B. împotriva Ungariei*, paragrafele 102 și 103]. Viața privată poate include chiar și activități de natură profesională sau comercială, iar orice persoană are dreptul la o viață privată, departe de o atenție nedorită [Hotărârea din 10 ianuarie 2019, pronunțată în Cauza *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjan*, paragraful 139].

37. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că dreptul intern trebuie să prevadă garanții adecvate pentru a preveni orice utilizare a datelor cu caracter personal care ar putea fi incompatibilă cu garanțiile prevăzute la articolul 8 din Convenție și că prelucrarea datelor cu caracter personal trebuie să țină seama de cel puțin 4 principii: limitarea la scopul urmărit, minimizarea datelor, acuratețea datelor și limitarea stocării în timp a acestora [a se vedea Hotărârea din 9 martie 2023, pronunțată în Cauza *L. B. împotriva Ungariei*, paragrafele 122 și 123].

38. Totodată, confidențialitatea și protecția datelor sunt drepturi consacrate în tratatele Uniunii Europene și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Astfel, Carta instituie un drept explicit la protecția datelor cu caracter personal (articolul 8), iar articolul 16 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) obligă UE să stabilească norme de protecție a datelor pentru prelucrarea datelor cu caracter personal. În acest sens, în aprilie 2016, la nivelul Uniunii Europene a fost adoptat un cadru legal exhaustiv, Regulamentul general privind protecția datelor (RGPD), aplicabil pe deplin în toate statele membre ale Uniunii Europene începând cu anul 2018.

39. Astfel, este de menționat că, **la nivelul instituțiilor europene nu se solicită declarații de avere, ci doar așa-numite declarații de interese financiare**. Într-un studiu realizat în anul 2023 de Serviciul de cercetare al Parlamentului European se arată că dintre cele 27 de state membre ale Uniunii Europene, doar 10, în afară de România, impun membrilor parlamentelor naționale să își declare averea (Belgia, Bulgaria, Grecia, Franța, Italia, Cipru, Lituania, Polonia, Portugalia și Slovenia), iar dintre acestea, în 3 state declarațiile de avere nu sunt aduse la cunoștința publicului prin nicio modalitate, fiind depuse la organisme competente însărcinate cu analiza acestora (Belgia, Franța, Slovenia), în altele publicarea fiind doar parțială (Cipru și Portugalia). Totodată, din același studiu, reiese că 15 dintre statele membre UE nu solicită declaranților să furnizeze date referitoare la soți sau la alte rude.

40. Protecția datelor vizează protejarea oricăror informații referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă, considerate date cu caracter personal. Noțiunea de protecție a datelor decurge din dreptul la viață privată și ambele sunt esențiale în păstrarea și promovarea valorilor și drepturilor fundamentale.

41. Confidențialitatea (*privacy*) și protecția datelor cu caracter personal sunt valori care s-au conturat din ce în ce mai pregnant în ultima perioadă, necesitatea respectării acestora fiind conștientizată din ce în ce mai intens în contextul progresului tehnologic fără precedent, care în domeniul tehnologiei informației a dobândit dimensiuni deosebite, dar, în același timp, a vulnerabilizat intimitatea, confidențialitatea, viața privată a persoanelor. În acest nou cadru informațional, protejarea acestora se impune cu o mai mare necesitate decât până acum, elaborarea și respectarea unor reguli pentru ocrotirea acestora definind societățile democratice, orientate spre respectarea demnității umane și a durabilității valorilor specifice acesteia.

42. În contextul social și legislativ mai sus descris, dominat de evoluția și diversificarea mijloacelor de cunoaștere, cu potențial masiv intruziv în viața privată, este necesară realizarea unui test de proporționalitate a măsurii publicării declarațiilor de avere pe site-urile de internet ale instituțiilor și al Agenției Naționale de Integritate, prin raportare la reperele dezvoltate de Curtea Constituțională în jurisprudența sa (a se vedea, de exemplu, Decizia nr.789 din 23 noiembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.59 din 19 ianuarie 2022, sau Decizia nr.88 din 2 martie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.345 din 25 aprilie 2023), având în vedere că publicarea declarațiilor de avere nu neagă, în sine, dreptul la viață privată, dar aduce atingere acestuia. Pentru a

evalua intensitatea acestei atingeri, se impune a se analiza dacă măsura publicării urmăreşte un scop legitim şi dacă este proporţională cu scopul legitim urmărit, mai exact dacă este adecvată, necesară şi asigură un just echilibru între drepturile afectate.

43. Astfel, este de netăgăduit faptul că prevederile legale criticate în cauza de față au fost edictate în anul 2010 în scopul prevenirii corupției și asigurării transparenței vieții politice din perspectiva modului de acumulare a averilor de către persoane aflate în poziții de decizie în cadrul aparatului statal, urmărind, așadar, un scop legitim.

44. Publicarea pe site-ul Agenției Naționale de Integritate și al instituției căreia îi aparține declarantul, deși este adecvată *in abstracto* atingerii finalității propuse, nu este însă necesară, în condițiile în care, potrivit art.8 din Legea nr.176/2010, Agenția Națională de Integritate a fost înființată tocmai în vederea asigurării integrităţii în exercitarea demnităţilor şi funcţiilor publice şi prevenirii corupţiei instituţionale, prin exercitarea de responsabilităţi în evaluarea declaraţiilor de avere, a datelor şi informaţiilor privind averea, precum şi a modificărilor patrimoniale intervenite, a incompatibilităţilor şi a conflictelor de interese potenţiale în care se pot afla persoanele prevăzute la art.1, pe perioada îndeplinirii funcţiilor şi demnităţilor publice.

45. Astfel, potrivit art.10 din Legea nr.176/2010, inspectorii de integritate desfăşoară următoarele activităţi: primesc, colectează, centralizează şi procesează date şi informaţii cu privire la situaţia averii existente pe durata exercitării demnităţilor şi funcţiilor publice, a incompatibilităţilor şi a conflictelor de interese privind persoanele care ocupă funcţii sau demnităţi publice; evaluează declaraţiile de avere şi declaraţiile de interese; efectuează controlul depunerii la termen a declaraţiilor de avere şi a declaraţiilor de interese de către persoanele prevăzute de prezenta lege; evaluează, în condiţiile prezentului capitol, diferenţele semnificative, în sensul prevederilor art.18, dintre modificările intervenite în avere pe durata exercitării demnităţilor şi funcţiilor publice şi veniturile realizate în aceeaşi perioadă; evaluează conflicte de interese sau incompatibilităţi ale persoanelor care ocupă demnităţi sau funcţii publice; întocmesc rapoarte de evaluare în cazul în care, în urma evaluării, identifică elemente de încălcare a legislaţiei privind regimul declarării averii, al conflictelor de interese, respectiv al incompatibilităţilor, precum şi, după caz, a legislaţiei disciplinare, contravenţionale sau penale; întocmesc rapoarte de evaluare în cazul în care, în urma evaluării, nu identifică elemente de încălcare a legislaţiei privind regimul declarării averii, al conflictelor de interese, respectiv al incompatibilităţilor; aplică sancţiunile şi iau măsurile prevăzute de lege în competenţa acestora.

46. Totodată, art.10 din Legea nr.115/1996 pentru declararea şi controlul averii demnitarilor, magistraţilor, a unor persoane cu funcţii de conducere şi de control şi a funcţionarilor publici, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.263 din 28 octombrie 1996, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr.176/2010, reglementează înființarea pe lângă fiecare curte de apel a unei comisii de cercetare a averilor, formată din 2 judecători de la curtea de apel și un procuror de la parchetul care funcţionează pe lângă curtea de apel. Această comisie primește rapoartele de evaluare transmise de Agenția Națională de Integritate și, dacă este cazul, pronunţă o ordonanţă motivată, prin care poate dispune trimiterea cauzei spre soluţionare curţii de apel în raza căreia domiciliază persoana a cărei avere este supusă controlului, dacă se constată, pe baza probelor administrate, că dobândirea unei cote-părţi din aceasta sau a anumitor bunuri determinate nu are caracter justificat [art.10^1 și art.10^4 lit.a) din Legea nr.115/1996].

47. Mai mult decât atât, Legea-cadru nr.153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României nr.492 din 28 iunie 2017, instituie, la art.33 alin.(1), regula transparenţei veniturilor salariale, statuând, în acest sens, că toate autorităţile şi instituţiile publice enumerate la art.2 alin.(1) şi (3) din legea menționată vor publica la sediul propriu şi pe pagina proprie de internet, în datele de 31 martie şi 30 septembrie ale fiecărui an, şi vor menţine publicată o listă a tuturor funcţiilor din autorităţile sau instituţiile publice respective ce intră în categoria personalului plătit din fonduri publice, cuprinzând următoarele: salariul de bază, solda funcţiei de bază/salariul funcţiei de bază, indemnizaţia de încadrare sau indemnizaţia lunară, după caz; tipul, baza de calcul, cota procentuală, valoarea brută a sporurilor, compensaţiilor, adaosurilor, primelor şi premiilor eligibile pentru fiecare funcţie, precum şi baza legală a acordării acestora; valoarea anuală a voucherelor de vacanţă care urmează să fie acordate pentru o perioadă lucrată de un an, precum şi baza legală a acordării acestora; valoarea anuală a indemnizaţiei de hrană care urmează să fie acordată pentru o perioadă lucrată de un an, precum şi baza legală a acordării acesteia; orice alte drepturi în bani şi/sau în natură, dacă este cazul, precum şi baza legală a acordării acestora; orice informaţii cu privire la posibile limitări ale venitului salarial, precum şi baza legală a acestora.

48. Așadar, există un cadru legal suficient, care permite realizarea scopului propus, respectiv asigurarea integrităţii în exercitarea demnităţilor şi funcţiilor publice şi prevenirea corupţiei instituţionale, prin exercitarea de responsabilităţi în evaluarea declaraţiilor de avere, a datelor şi a informaţiilor privind averea, precum şi a modificărilor patrimoniale intervenite, a incompatibilităţilor şi a

conflictelor de interese potenţiale în care se pot afla persoanele prevăzute la art.1 din Legea nr.153/2017, pe perioada îndeplinirii funcţiilor şi demnităţilor publice, publicarea declarațiilor de avere pe site-ul instituției și al Agenției Naționale de Integritate nemaifiind necesară în aceste condiții. Prin urmare, Curtea constată că măsura aducerii la cunoștința publică a bunurilor mobile și imobile și a activelor și pasivelor financiare depășește finalitatea legii, care poate fi îndeplinită prin mecanismul juridic prevăzut deja de legislația în vigoare, așa cum s-a arătat, și, totodată nu îndeplinește exigențele testului ingerinței minime asupra dreptului fundamental prevăzut de art.26 alin.(1) din Constituție, test prin care se evaluează caracterul necesar al măsurii.

49. Ca atare, posibilitatea ca orice persoană să acceseze aspecte detaliate ale situației financiare și materiale ale declarantului și familiei acestuia determină o fragilizare a securității persoanei, dar și a demnității sale, recunoscută în art.1 alin.(3) și (5) din Legea fundamentală, precum și a universului personal ce configurează viața privată și de familie a acestuia, contrar art.26 din Constituție, revelând, prin informațiile furnizate, caracteristici ale persoanei referitoare la obiceiurile de viață, deduse din felul în care utilizează veniturile pe care le obține, modul în care le investește sau le economisește evidențiind fațete deosebit de personale din viața acestuia, care ar trebui să fie protejate din perspectiva datelor cu caracter personal. Cu titlu exemplificativ, Curtea remarcă faptul că, prin accesarea declarației de avere, se poate afla public starea civilă a persoanei (căsătorie/divorț, inclusiv modul în care s-a realizat partajul), regimul matrimonial aplicabil, dacă persoana respectivă are sau nu copii, inițiala numelui tatălui declarantului (deși textul legii nu impune acest lucru, formatul electronic al declarației obligă declarantul să indice și acest aspect al vieții sale private, pe care poate că declarantul nu dorește să îl expună dacă paternitatea nu a fost stabilită/a fost tăgăduită, actele de stare civilă nu cuprind nicio mențiune cu privire la rubrica „Tatăl"), numele rudelor de gradul I sau II dacă acestea oferă un cadou/beneficiu „neuzual" (legea ajungând să stabilească, astfel, ceea ce este sau nu uzual în raporturile de familie) sau adresa de domiciliu (referitor la care, deși se declară, legea nu prevede expres obligația anonimizării sale, cu toate că, în practică, se anonimizează această informație). Mai mult, prin elementele sale de conținut, declarația de avere aduce atingere dreptului la viață privată a unor terțe persoane, cărora declarantul este obligat să le devoaleze public numele (exemplificativ se reține: numele persoanei către care declarantul a înstrăinat bunuri mobile a căror valoare depăşeşte 3.000 de euro fiecare şi bunuri imobile înstrăinate în ultimele 12 luni, numele eventualilor coproprietari ai bunurilor imobile deținute, numele persoanei fizice beneficiare a unui împrumut din partea declarantului sau numele persoanei fizice care a acordat declarantului un împrumut – a se vedea, în acest sens și *Ghidul de completare a declarațiilor de avere și de interese* antereferit).

50. Problema publicării pe internet a declarațiilor de avere pune în discuție considerarea unor date cu caracter personal ca fiind informaţii de interes public motivat de faptul că acestea vizează o persoană care deține o funcţie/demnitate publică. Ca atare, are loc o convertire în masă a tuturor datelor cu caracter personal cuprinse în declarația de avere în informații de interes public, ceea ce, din perspectivă constituțională, echivalează cu deplasarea artificială a unor elemente componente și intrinseci dreptului la viață privată, reglementat de art.26 din Constituție, în sfera de incidență a dreptului persoanei de a avea acces la orice informație de interes public, reglementat de art.31 din Constituție. Curtea, în jurisprudența sa, a statuat că intervenţiile legislative realizate trebuie să respecte o justă măsură pentru a nu afecta echilibrul în care se află drepturile şi libertăţile fundamentale, precum şi elementele componente ale acestora [Decizia nr.78 din 14 februarie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.229 din 19 martie 2024, paragraful 47]. Art.26 și 31 din Constituție se află în relație de coexistență, nu se exclud reciproc, iar prevalența, în anumite condiții și circumstanțe, a unui drept nu poate conduce la eliminarea protecției oferite de dreptul cu care acesta se află în relație de concurență, ci la adaptarea acesteia. Acestea impun un echilibru între interesul cunoașterii publice a unor informații care să confere încredere în condiția etică a persoanei publice/ funcționarului public și respectarea vieții private a acestuia.

51. Curtea reține că datele cu caracter personal cuprinse în declarația de avere nu pot fi prezumate *de plano* și *ab initio* ca afectând capacitatea de exercitare a unei funcţii publice [a se vedea, în acest sens, art.14 din Legea nr.544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.663 din 23 octombrie 2001] pentru a se considera că intră în sfera de incidență a art.31 din Constituție, o asemenea concluzie fiind în contradicție cu art.57 din Constituție. Prin urmare, mutarea în masă a acestor date cu caracter personal, prin efectul legii, în categoria informațiilor de interes public conduce la un dezechilibru structural și axiologic între sferele de protecție ale art.26 și art.31 din Constituție.

52. Livrarea unei asemenea cantități excesive și în masă de date cu caracter personal în spațiul public, pe internet, estomparea scopului urmărit inițial prin provocarea unei forme de curiozitate publică și de lecturare a acestor declarații, expunerea declarantului unei atenții publice nerezonabile, precum și stocarea datelor și declarațiilor de avere pe un interval de timp extensiv pe internet

demonstrează cu prisosință că echilibrul care trebuie să caracterizeze relația dintre cele două drepturi fundamentale antereferite este afectat. Toate acestea relevă o expunere și o diseminare în masă a datelor cu caracter personal pentru un număr considerabil de cetățeni, creând o vulnerabilitate din perspectiva protecției dreptului la viață privată al acestora. Practic, o bază de date cuprinzând informații sensibile ale cetățenilor este disponibilă oricând, oriunde și oricui, ceea ce echivalează cu înlăturarea *de plano* a garanției constituționale a protecției datelor cu caracter personal, element intrinsec al substanței dreptului la viață privată al persoanei.

53. În aceste condiții, Curtea apreciază că dispozițiile criticate nu asigură un just echilibru între cele două drepturi fundamentale aflate în concurență. Astfel, nevoia de informare a publicului și necesitatea controlului averilor nu pot conduce la o ingerință disproporționată în viața privată a persoanelor asupra cărora poartă obligația de declarare a averilor, în contextul mai sus arătat fiind justificat să primeze obligația constituțională a autorităților statale de a nu aduce atingere vieții private.

54. Ca atare, Curtea reține că, în principiu, persoanele care au, potrivit legii, obligația de a depune anual declarații de avere sunt fie numite în respectivele funcții, prin concurs/examen, fie numite printr-o decizie politică a unei autorități ori alese prin vot de către cetățeni. În cazul acestora din urmă, datorită caracterului electiv al funcției deținute sau a naturii deciziei politice de numire, Curtea consideră că este justificat un control al publicului, pe considerentul că persoana respectivă a fost propulsată într-o funcție de demnitate publică prin alegere sau numire politică (a se vedea, în acest sens, și Decizia de inadmisibilitate din 25 octombrie 2005, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Wypych împotriva Poloniei*). În schimb, în ceea ce privește funcțiile obținute prin concurs/examen o astfel de expunere publică nu își găsește justificarea, din moment ce, așa cum s-a arătat, există posibilități legale pentru evaluarea declarației de avere depuse.

55. Curtea reține că problematica din cauza de față a format obiectul preocupării și pentru alte jurisdicții constituționale. Astfel, de exemplu, Curtea Constituțională a Italiei a examinat constituționalitatea unor prevederi legale cuprinse în Decretul-lege nr.33 din 14 martie 2013 referitor la reorganizarea legislației privitoare la dreptul de acces la informații publice și obligația de dezvăluire, transparență și diseminarea a informațiilor de către administrațiile publice, care impuneau obligația de publicare a datelor fiscale privind veniturile, activele, implicarea și acțiunile în societăți comerciale ale tuturor celor care dețin funcții de conducere în cadrul administrațiilor publice, obligație extinsă și la soții și rudele acestora până la gradul al doilea. Prin **Decizia nr.20 din 23 ianuarie 2019, Curtea Constituțională a Italiei** a remarcat că problema constă în echilibrarea a două drepturi: dreptul la confidențialitatea datelor cu caracter personal, înțeles ca dreptul de a controla răspândirea informațiilor despre sine, și dreptul cetățenilor de a avea liber acces la datele și informațiile deținute de către autoritățile publice, în contextul digitalizării, care sporește atât amenințările la adresa securității personale, cât și capacitatea de a oferi acces și de a circula informații.

56. Instanța italiană de contencios constituțional a folosit testul de proporționalitate pentru a aprecia asupra constituționalității opțiunii legislative criticate și a observat că prevederea **are un scop legitim**, respectiv acela de a oferi o supraveghere publică asupra utilizării fondurilor publice și îndeplinirii funcțiilor publice, ca măsură anticorupție, însă prevederea criticată **nu are un caracter necesar**, **neîndeplinind exigențele ingerinței minime.** Aceasta, deoarece există soluții alternative la cea analizată, care pot echilibra atât cerințele de confidențialitate, cât și cele de transparență, ca, de exemplu, predeterminarea unor praguri de venit care trebuie depășite pentru a declanșa obligația de publicare, difuzarea anonimizată a datelor, precum și **simpla înregistrare a declarațiilor personale la autoritatea de supraveghere competentă**. Curtea Constituțională a Italiei a precizat că nu este de competența sa indicarea celei mai bune soluții pentru echilibrarea drepturilor contradictorii, alegerea instrumentului considerat a fi cel mai potrivit încadrându-se în puterea de apreciere a legiuitorului.

57. De asemenea, Curtea Constituțională a Italiei a apreciat că nu poate fi acordată o prioritate automată obiectivului de transparență față de dreptul la protecția datelor cu caracter personal. Datele referitoare la venituri și avere, altele decât remunerația și plata aferente sarcinilor lor de serviciu, nu sunt neapărat legate direct de îndeplinirea rolului care le este încredințat acestor persoane. Mai degrabă acestea oferă o reprezentare analitică a circumstanțelor financiare personale ale părților interesate și rudelor lor cele mai apropiate, fără ca aceste obligații de transparență să fie justificate prin invocarea necesității sau oportunității de a face o contabilitate/o raportare către cetățeni a fiecărui aspect al situației financiare și sociale, așa cum se procedează în cazul persoanelor cu funcții politice, în scopul menținerii raportului de încredere care alimentează consensul popular pe parcursul îndeplinirii mandatului lor.

58. Totodată, instanța constituțională italiană a considerat că obligația de a publica declarațiile în discuție este disproporționată față de scopul principal urmărit, acela de a combate corupția în administrația publică, iar publicarea unor astfel de cantități masive de date nu facilitează în niciun caz căutarea informațiilor care sunt cele mai relevante pentru scopurile stabilite (respectiv în scopul deținerii

de informații autentice, pentru scopuri care includ combaterea corupției) fără utilizarea unor instrumente puternice de procesare, pe care nu este rezonabil să se presupună că cetățenii le au la dispoziție.

59. Mai mult, Curtea Constituțională a Italiei a apreciat că restrângerea dreptului la protecția datelor cu caracter personal nu are ca efecte o creștere comparabilă a protecției dreptului compensatoriu al cetățenilor de a fi corect informați și nici a interesului public de a preveni corupția și de a se opune acesteia, iar indexarea și căutarea gratuită a datelor cu caracter personal publicate pe web, cu ajutorul motoarelor de căutare larg utilizate, nu sunt în concordanță cu scopurile de a promova o conștientizare corectă a conduitei celor care dețin posturi de conducere în administrația publică și a modalităților în care resursele publice sunt folosite. Mai degrabă, aceste forme de dezvăluire riscă să permită găsirea „aleatorie" a datelor cu caracter personal, **promovând, în plus, forme de cercetare care sunt inspirate exclusiv de nevoia de a satisface simpla curiozitate a celui care le accesează**.

60. De altfel, sub acest ultim aspect, însăși Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, în jurisprudența sa, că, având în vedere progresele tehnologiei informației și posibilitățile tot mai mari de prelucrare a datelor cu caracter personal datorită automatizării, există o strânsă relație între protecția vieții private, prin intermediul art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, și protecția datelor cu caracter personal. Instanța europeană de contencios al drepturilor omului a interpretat acest concept ca protecție a autonomiei personale împotriva amestecurilor excesive din partea subiectelor private și publice (Hotărârea din 16 februarie 2000, pronunțată în Cauza *Amann împotriva Elveției* și Hotărârea din 6 aprilie 2010, pronunțată în Cauza *Flinkkila și alții împotriva Finlandei*).

61. De asemenea, în Hotărârea din 8 noiembrie 2016, pronunțată în Cauza *Magyar împotriva Ungariei*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a observat că interesul care stă la baza accesului la date cu caracter personal în scopuri de interes public „nu poate fi redus la setea publicului de informare despre viața privată a altora sau la dorința unui public de senzaționalism sau chiar voyeurism", paragraful 162).

62. Curtea reține, de asemenea, și Decizia Consiliului Constituțional Francez nr.2013-676 DC din 9 octombrie 2013 referitoare la Legea privind transparența în viața publică, prin care s-a constatat neconstituționalitatea prevederilor care impuneau publicarea declarațiilor de avere ale aleșilor locali și a declarațiilor de avere și de interese ale persoanelor care nu exercită un mandat electiv (membri ai autorităților administrative independente, membri ai cabinetelor ministeriale, înalți funcționari publici etc.). Consiliul Constituțional Francez a apreciat că această publicitate, pentru persoanele care nu exercită funcții elective sau ministeriale, ci responsabilități de natură administrativă și care nu sunt alese, este fără legătură directă cu obiectivul urmărit și subminează în mod disproporționat dreptul la respectarea vieții private al acestor persoane. Pe de altă parte, Consiliul Constituțional Francez a hotărât că legiuitorul poate prevedea ca declarațiile de interese ale membrilor Guvernului, deputaților, senatorilor și ale tuturor aleșilor locali reglementați de lege să fie făcute publice de către Înalta Autoritate pentru Transparența Vieții Publice, în considerarea caracterului electiv al acestor funcții şi a prerogativele lor.

63. În fine, Curtea precizează că, din **studiul legislației comparate în materia declarațiilor de avere**, rezultă că nu există o uniformitate cu privire la modul de reglementare a acestei problematici, dar numitorul comun al legislației și al jurisprudenței rezultate din aplicarea acesteia îl constituie preocuparea pentru asigurarea unui nivel de protecție a drepturilor celor, potrivit legii, trebuie să își declare averea, astfel încât să existe un echilibru între conținutul declarației de avere și drepturile persoanelor stabilite prin lege să depună o asemenea declarație. Varietatea de soluții legislative pentru care statele europene au optat în ceea ce privește problematica în discuție poate reprezenta un argument în sensul că statul român are posibilitatea să reglementeze în maniera pe care o consideră adecvată, cu respectarea dreptului la viață privată, fără să fie constrâns să impună obligații atât de intruzive în viața privată și de familie a declarantului. Astfel, de exemplu, în **Belgia** – declarația de avere se păstrează în plic închis; în **Franța** – declarația de avere este nepublică, cu excepția celei a membrilor Guvernului, a senatorilor, a deputaților, a membrilor Parlamentului European, a membrilor Colegiului Înaltei Autorități pentru Transparența Vieții Publice, a președintelui Republicii, a candidaților la funcția de președinte; în **Germania** – nu există obligația funcționarilor publici de a-și declara averea; în **Portugalia** – declarația de avere poate fi consultată în mod liber de orice cetățean; în **Slovenia** – declarația de avere este disponibilă public în partea referitoare la veniturile și bunurile obținute în perioada ocupării unei funcții publice sau a desfășurării unei activități și în termen de un an de la încetarea funcției sau activității.

64. Curtea subliniază că sistemul românesc privind regimul declarațiilor de avere este unul dintre cele mai intruzive în privința vieții private din spațiul european, oferind cele mai puține garanții de protecție a acesteia. Toate considerentele mai sus dezvoltate pledează nu pentru eliminarea obligației persoanelor prevăzute de lege de a da declarații de avere, ci doar pentru ca aceste declarații să nu mai

fie publice, urmând ca ele să fie înaintate Agenției Naționale de Integritate, care să le gestioneze potrivit competențelor prevăzute de lege. Așadar, într-un stat de drept verificarea standardelor de integritate ține de controlul instituțional, realizat prin autoritatea menționată, care este înzestrată, potrivit legii, cu prerogative care îi asigură eficiența în asigurarea standardelor de integritate. În acest sens, Curtea reține că acest organism este Agenția Națională de Integritate, care a fost înființată ca urmare a Deciziei Comisiei Europene nr.928 din 13 decembrie 2006 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr.339 din 2006, fiindu-i conferite responsabilități în domeniul verificării patrimoniului, al incompatibilităților și al conflictelor de interese potențiale, precum și capacitatea de a adopta decizii obligatorii care să poată duce la aplicarea unor sancțiuni disuasive [a se vedea și paragrafele 45 și 46 din prezenta decizie]. Curtea de Justiție a Uniunii Europene a statuat că Legea nr.176/2010 pune în aplicare al doilea obiectiv de referință care figurează în anexa la Decizia 2006/928/CE din 13 decembrie 2006 a Comisiei de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr.354 din 14 decembrie 2006, iar, în considerarea acesteia, din deciziile imperative ale Agenției Naționale de Integritate este necesar să rezulte sancțiuni disuasive [Hotărârea din 4 mai 2023, pronunțată în cauza C-40/21, paragraful 60], sens în care Curtea observă că prezenta decizie nu examinează sancțiunile stabilite de lege, iar Agenția Națională de Integritate își prezervă toate competențele și prerogativele care îi permit să își desfășoare activitatea, în mod eficient și în coordonatele legii, aspecte subliniate și de evaluările Comisiei Europene în perioada de aplicare a MCV.

65. Totodată, Curtea reține că, în anul 2023, Comisia Europeană, având în vedere că toate obiectivele de referință stabilite în Decizia 2006/928/CE au fost îndeplinite în mod satisfăcător, a apreciat că nu se mai justifică menținerea mecanismului menționat, astfel că a adoptat Decizia (UE) 2023/1786 a Comisiei din 15 septembrie 2023 de abrogare a Deciziei 2006/928/CE de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L nr.229/94 din 18 septembrie 2023. În acest context și ținând seama de competențele Agenției Naționale de Integritate, constatarea neconstituționalității obligației de publicare pe site-ul de internet al acesteia, precum și pe cel al instituției în care declaratul își desfășoară activitatea, a declarației de avere este o expresie a unei realități adaptate stadiului actual de evoluție a societății românești, în care valorile democrației s-au consolidat și au fost conștientizate la nivel larg, iar protecția datelor cu caracter personal reprezintă un reper constituțional esențial, în special în contextul dezvoltării fără precedent a tehnologiilor informaționale de tipul inteligenței artificiale și al proliferării amenințărilor la adresa securității juridice a persoanei prin utilizarea la scară largă a acestor informații sensibile.

66. Ca atare, **textul Constituției se opune unei prelucrări în masă a datelor cu caracter personal prin publicarea declarațiilor de avere cu consecința expunerii persoanei unei nejustificate atenții publice**. Curtea subliniază că dezvoltarea tehnologiilor de inteligență artificială face posibilă crearea unor modele și tipare comportamentale personalizate în raport cu fiecare declarant în parte, ceea ce, coroborat cu abundența informațiilor private devoalate, prin efectul legii, în spațiul public, prezintă un risc în sensul desconsiderării demnității umane și a individualității persoanei, fragilizând până la anulare protecția constituțională de care aceasta trebuie să se bucure în privința vieții sale private.

67. În condițiile expuse, în considerarea celor reținute de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Decizia de inadmisibilitate din 25 octombrie 2005 pronunțată în cauza *Wypych împotriva Poloniei*, legiuitorul are o marjă de apreciere în sensul de a reglementa în ceea ce privește persoanele care ocupă funcții de demnitate publică (alese sau numite) **o declarație publică de interese financiare** al cărei conținut să valorifice elementele de încadrare a intereselor lor financiare/patrimoniale în anumite segmente și praguri valorice, fără a fi detaliate, pentru că orice detaliu poate conduce la identificarea și răspândirea în spațiul public a unor date cu caracter personal. În schimb, pentru toate demnitățile și funcțiile publice **declarația de avere** se va transmite numai Agenției Naționale de Integritate.

68. În concluzie, Curtea constată că prevederile art.3 alin.(2) din Legea nr.176/2010 încalcă dispozițiile art.1 alin.(5) cu referire la principiul legalității, iar prevederile art.12 alin.(6) din aceeași lege încalcă dispozițiile art.26 alin.(1) privind viața privată și cele ale art.147 alin.(4) din Constituție referitoare la obligativitatea deciziilor Curții Constituționale.

69. Având în vedere că, potrivit art.31 alin.(2) din Legea nr.47/1992, în caz de admitere a excepţiei, Curtea se va pronunţa şi asupra constituţionalităţii altor prevederi din actul atacat, de care, în mod necesar şi evident, nu pot fi disociate prevederile menţionate în sesizare, se impune, în raport cu

art.26 alin.(1) și art.147 alin.(4) din Constituție, și admiterea excepției de neconstituționalitate a prevederilor **art.6 alin.(1) lit.d) din Legea nr.176/2020**, care au următorul conținut normativ: *„Persoanele responsabile cu implementarea prevederilor referitoare la declaraţiile de avere şi declaraţiile de interese au obligaţia să se înregistreze în această calitate pe e-DAI şi au următoarele atribuţii: (...) d) asigură afişarea şi menţinerea declaraţiilor de avere şi ale declaraţiilor de interese, prevăzute în anexele nr.1 şi 2, pe pagina de internet a instituţiei, în termen de cel mult 30 de zile de la primire, prin anonimizarea adresei imobilelor declarate, cu excepţia localităţii unde sunt situate, adresei instituţiei care administrează activele financiare, a codului numeric personal, precum şi a semnăturii olografe. Declaraţiile de avere şi declaraţiile de interese se păstrează pe pagina de internet a instituţiei şi a Agenţiei pe toată durata exercitării funcţiei sau mandatului şi 3 ani după încetarea acestora şi se arhivează potrivit legii;”.*

70. Curtea observă că prezenta decizie nu reprezintă un reviriment jurisprudențial, ci o continuare a liniei sale jurisprudențiale impuse prin Deciziile nr.415 din 14 aprilie 2010 și nr.1018 din 19 iulie 2010. Într-adevăr, în jurisprudența sa au existat decizii ulterioare acestora care au vizat caracterul public al **declarațiilor de interese** (Decizia nr.204 din 29 aprilie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.349 din 13 iunie 2013, Decizia nr.207 din 29 aprilie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.363 din 18 iunie 2013, Decizia nr.316 din 18 iunie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.520 din 20 august 2013, Decizia nr.495 din 7 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.857 din 24 noiembrie 2014, paragraful 24, Decizia nr.385 din 27 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.530 din 16 iulie 2015, paragraful 19, sau Decizia nr.680 din 20 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.25 din 14 ianuarie 2016, paragraful 27), prin care Curtea a statuat că „soluţia legislativă a publicării declaraţiilor de interese este justificată prin prisma scopului legal al Agenţiei Naţionale de Integritate de asigurare a integrităţii în exercitarea demnităţilor şi funcţiilor publice şi prevenire a corupţiei instituţionale, iar pe de altă parte, că publicarea acestor declaraţii se realizează, potrivit art.6 alin.(1) lit.e) din Legea nr.176/2010, prin anonimizarea datelor cu caracter personal, fiind astfel asigurate garanţii împotriva unor ingerinţe arbitrare. În aceste condiții, Curtea a constatat ca fiind neîntemeiată critica privind încălcarea dispoziţiilor art.26 din Constituţie şi art.8 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale”. De asemenea, prin Decizia nr.309 din 5 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.581 din 4 august 2014, Curtea a menționat *tale quale* caracterul public al declarațiilor de avere și interese, având în vedere cuprinsul normativ al textului analizat, dar, în realitate, decizia se referă la declarația de interese, pentru că obiectul cauzei care a determinat ridicarea respectivei excepții viza aspecte care țineau de situația de incompatibilitate în care s-a aflat autorul excepției soluționate cu acel prilej, și nu de ipoteza declarării/ nedeclarării averii. Prin urmare, această decizie nu prezintă niciun fel de relevanță în coordonatele cauzei de față. În același sens, Curtea observă că în cauza soluționată prin Decizia nr.309 din 5 iunie 2014, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie - Secţia de contencios administrativ şi fiscal a respins cererea de sesizare a Curții Constituționale cu dispozițiile Legii nr.176/2010 referitoare la activitatea de evaluare a declarațiilor de avere efectuată de inspectorii de integritate și a învestit instanța de contencios constituțional doar cu examinarea dispozițiilor legale cuprinse în Legea nr.176/2010 privitoare la declarația de interese (a se vedea Încheierea din 12 noiembrie 2013, pronunţată de Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie - Secţia de contencios administrativ şi fiscal în Dosarul nr.1.934/54/2011).

71. Apreciind că, în societatea românească, atât prezența instituțională a Agenției Naționale de Integritate, cât și legislația privind declararea patrimoniului celor care ocupă funcții publice stabilite de lege, sunt deopotrivă necesare și democratice, Curtea, examinând sesizarea, legea, dreptul comparat și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene, în raport cu dispozițiile Constituției, consideră ca fiind necesară elaborarea unei legislații actualizate și raportate la evoluția societății, cu determinarea sferei persoanelor obligate la depunerea declarației de avere și a celei de interese, cu păstrarea scopurilor și finalităților pe care le va stabili Parlamentul în opera sa de legiferare în acest domeniu. Ținând cont de faptul că fenomenul corupției și al practicilor asociate acesteia la nivel politic, birocratic și administrativ trebuie în continuare prevenite și combătute, legiuitorul are obligația de a elabora un cadru normativ eficient care să permită îndeplinirea standardelor de integritate specifice unui stat de drept. În acest sens, Curtea subliniază necesitatea sistematizării și codificării legislației în materie și a elaborării și adoptării unui cod de integritate și transparență în exercitarea funcțiilor publice.

72. Totodată, Curtea subliniază că prezenta decizie produce efecte doar pentru viitor și nu privește declarațiile de avere depuse anterior publicării acesteia în Monitorul Oficial al României, Partea I. Revine legiuitorului, așa cum s-a arătat *supra*, competența de a pune de acord prevederile ce au format obiectul controlului de constituționalitate cu dispoziţiile Constituţiei.

73. În final, Curtea reamintește considerentele de principiu statuate prin Decizia Plenului Curţii Constituţionale nr.1 din 17 ianuarie 1995, precitată, privind obligativitatea deciziilor sale pronunţate în cadrul controlului de constituţionalitate, potrivit cărora puterea de lucru judecat ce însoţeşte actele jurisdicţionale, deci şi deciziile Curţii Constituţionale, se ataşează nu numai dispozitivului, ci şi considerentelor pe care se sprijină acesta.

74. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) şi al art.147 alin.(4) din Constituţie, precum şi al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) şi al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi, în ceea ce privește dispozițiile art.3 alin.(2) din Legea nr.176/2010, și cu majoritate de voturi, în ceea ce privește dispozițiile art.6 alin.(1) lit.d) și ale art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010,

CURTEA CONSTITUŢIONALĂ
În numele legii
Decide:

1. Admite excepţia de neconstituţionalitate ridicată de Dumitrița Laura Chițan în Dosarul nr.45/301/2018 al Tribunalului București - Secția a II-a contencios administrativ și fiscal și constată că dispoziţiile art.3 alin.(2) din Legea nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcţiilor şi demnităţilor publice, pentru modificarea şi completarea Legii nr.144/2007 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale de Integritate, precum şi pentru modificarea şi completarea altor acte normative sunt constituționale în măsura în care nu se referă și la drepturile și obligațiile soțului/soției declarantului, precum și ale copiilor majori aflați în întreținerea acestuia.

2. Admite excepţia de neconstituţionalitate ridicată de aceeași autoare în același dosar al aceleiași instanțe și constată că dispoziţiile art.6 alin.(1) lit.d) și art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcţiilor şi demnităţilor publice, pentru modificarea şi completarea Legii nr.144/2007 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale de Integritate, precum şi pentru modificarea şi completarea altor acte normative sunt neconstituționale.

Definitivă şi general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Tribunalului București - Secția a II-a contencios administrativ și fiscal şi se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunţată în şedinţa din data de 29 mai 2025.

OPINIE CONCURENTĂ

În **acord** cu soluția de **admitere** pronunțată de Curtea Constituțională cu privire la dispoziţiile art.3 alin.(2) din Legea nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcţiilor şi demnităţilor publice, pentru modificarea şi completarea Legii nr.144/2007 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale de Integritate, precum şi pentru modificarea şi completarea altor acte normative, prin care a constatat că dispozițiile antereferite sunt constituționale în măsura în care nu se referă și la drepturile și obligațiile soțului/soției declarantului, precum și ale copiilor majori aflați în întreținerea acestuia, considerăm că se impunea ca soluția să fie reținută **prin raportare la prevederile art.26 alin.(1) din Constituție** cu referire la viața intimă, familială și privată, pentru argumentele ce vor fi prezentate în continuare:

1. Potrivit art.26 alin.(1) din Constituţie, autorităţile publice trebuie să respecte şi să ocrotească viaţa intimă, familială şi privată. Totodată, libera dezvoltare a personalităţii umane şi demnitatea omului, valori consacrate în art.1 alin.(3) din Constituţie, nu pot fi concepute fără respectarea şi ocrotirea vieţii private. Dreptul la respectul şi ocrotirea vieţii intime, familiale şi private face parte din categoria drepturilor şi libertăţilor fundamentale, fiind expres prevăzut şi în art.8 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, prevedere ce impune, în principal, obligaţia negativă din partea autorităţilor statului de a nu face nimic de natură a stânjeni exerciţiul dreptului la viaţa privată.

2. În jurisprudența Curții Constituționale s-a reținut că Legea fundamentală nu defineşte noţiunea de viaţă intimă, familială şi privată, însă în jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului [cauza *Niemetz împotriva Germaniei,* (1992)] s-a decis că protecţia vieţii private nu acoperă doar sfera intimă a relaţiilor personale, ci şi „dreptul individului de a lega şi dezvolta relaţii cu semenii săi", aceasta deoarece „ar fi prea restrictivă limitarea noţiunii de viaţă privată la un cerc interior în care individul îşi trăieşte viaţa personală aşa cum crede de cuviinţă". Prin urmare, în sensul jurisprudenţei Curţii europene, elementul definitoriu al dreptului la viaţă intimă, familială şi privată se referă la sfera relaţiilor

interumane [Decizia nr.239 din 10 mai 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.540 din 24 iunie 2005].

3. Totodată, în Decizia nr.204 din 31 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, paragraful 45, instanța de contencios constituțional a constatat că nici prevederile Constituției, nici Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale nu interzic consacrarea legislativă a ingerinței autorităților statului în exercitarea dreptului la viață intimă, familială și privată. Astfel, pentru a răspunde exigențelor art.8 paragraful 2 din Convenție, o astfel de ingerință trebuie să fie prevăzută de lege, să urmărească unul dintre scopurile legitime menționate în text, respectiv securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora, și să fie necesară într-o societate democratică pentru atingerea scopului respectiv. În plus, în conformitate cu jurisprudența în materie a Curții Europene a Drepturilor Omului, actul normativ care reglementează măsuri de natură să producă ingerințe în exercitarea dreptului la viață privată și de familie trebuie să conțină garanții adecvate și suficiente pentru a proteja persoana de eventualul comportament arbitrar al autorităților statale. În acest sens, sunt, spre exemplu, Hotărârea din 6 septembrie 1978, pronunțată în Cauza *Klass și alții împotriva Germaniei,* paragraful 55, sau Hotărârea din 26 aprilie 2007, pronunțată în Cauza *Dumitru Popescu împotriva României,* paragraful 65.

4. În ceea ce privește publicarea declarațiilor de avere și de interese, încă din anul 2010 Curtea Constituțională a constatat că obligaţia prevăzută de lege de a se publica declaraţiile de avere şi de interese pe paginile de internet ale entităţilor unde persoanele care, în conformitate cu prevederile legale, au obligaţia de a le depune, precum şi transmiterea acestora către Agenția Naţională de Integritate în vederea publicării pe pagina de internet a acesteia nesocotesc dreptul la respectul şi ocrotirea vieţii private, consacrat prin art.26 din Legea fundamentală, precum şi prin art.8 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, prin expunerea nejustificată în mod obiectiv şi raţional, pe pagina de internet, a datelor referitoare la averea şi interesele persoanelor ce au, potrivit legii, obligaţia de a depune declaraţii de avere şi de interese [Decizia nr.415 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.294 din 5 mai 2010].

5. În acest context, problema care s-a pus în prezenta cauză privește examinarea constituționalității declarării drepturilor și obligațiilor soțului/soției declarantului, precum și ale copiilor majori aflați în întreținerea acestuia. Or, neconstituționalitatea textului de lege criticat se constată inclusiv din perspectiva încălcării vieții private a soțului, care trebuie avută în vedere chiar și în cadrul mai larg al vieții de familie, în care fiecare dintre soți, precum și ceilalți membri ai familiei trebuie să-și păstreze propria individualitate, fiind necesară recunoașterea și respectarea vieții private de care aceștia, în mod particular, trebuie să beneficieze.

6. De altfel, în considerarea unei asemenea valorificări a atributelor proprii vieții private a fiecăruia dintre soți, care cuprinde și o componentă financiară și materială, a fost instituit prin actualul Cod civil regimul matrimonial al separației de bunuri (art.360), ipoteză care se poate ivi în practică și care poate justifica refuzul soțului de a comunica celuilalt soț veniturile proprii.

7. Tot astfel, există situații în care veniturile obținute de soț sunt protejate de o clauză de confidențialitate, care se impune și cu privire la declarant, în sensul că acesta din urmă, chiar în calitate de soț, nu va avea dreptul să cunoască aceste venituri, astfel că survine, într-o astfel de situaţie, consecutiv, imposibilitatea comunicării acestor date în vederea completării declarației de avere, pentru că venitul confidențial nu va putea fi cunoscut de declarant, în calitate de soț al persoanei care obține veniturile aflate sub protecția confidențialității, aceasta făcând parte dintre modalitățile de evitare a destăinuirii respectivului venit.

8. Astfel de împrejurări, redate exemplificativ, constituie impedimente insurmontabile în realizarea obligației declarării pe proprie răspundere inclusiv a veniturilor soțului declarantului.

9. Așadar, deși prin Deciziile nr.651 din 15 decembrie 2022 și nr.689 din 12 decembrie 2023, Curtea Constituțională a apreciat că susţinerile similare celor formulate în cauza de față, referitoare la ipoteza în care soţul poate refuza solicitarea celuilalt soţ de a-i comunica veniturile obținute, constituie aspecte privind aplicarea legii la cazurile concrete deduse judecăţii, iar nu veritabile critici de neconstituţionalitate, totuși, realitatea demonstrează că acestea pot interveni frecvent în practică, punând persoana declarantului în postura de dependență față de voința discreționară a unei alte persoane, respectiv soț/ soție, copil major aflat în întreținerea sa, care îi poate bloca titularului obligației de declarare a veniturilor posibilitatea reală de a se conforma dispozițiilor legale.

10. Totodată, se nesocotește dreptul la viaţă intimă, familială şi privată al soțului/soției declarantului și din perspectiva faptului că este posibil ca acesta/aceasta să nu fie persoană publică în sensul Legii nr.176/2010, astfel încât să fie obligat/ă la declararea averii. Or, garanția oferită atât de Constituția României, cât și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului este destinată, în primul rând, să asigure dezvoltarea, fără interferențe externe, a personalității fiecărui individ în relațiile cu semenii

săi. Există, așadar, o interacțiune între individ și terți care, chiar și într-un context public, poate fi o chestiune de viață privată. O persoană privată necunoscută publicului poate pretinde o protecție specială a dreptului său la viață privată, însă nu același lucru se întâmplă în cazul persoanelor publice. Notorietatea sau funcția unei persoane nu poate justifica în niciun caz hărțuirea mediatică ori dezvăluirea detaliilor din viața privată a soțului/soției declarantului.

11. Pentru toate aceste motive, se impunea constatarea neconstituționalității prevederilor art.3 alin.(2) din Legea nr.176/2010 ca urmare a încălcării dispozițiilor art.26 alin.(1) din Constituție, pe lângă cele ale art.1 alin.(5) din Constituţie.

12. Mai mult decât atât, se constată că autoarea excepției de neconstituționalitate critică textul de lege de mai sus din perspectiva încălcării dispozițiilor constituționale ale art.26 și 44 din Legea fundamentală, iar motivarea deciziei Curții din prezenta cauză se referă la încălcarea dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituție. Or, în jurisprudența constantă a Curții s-a reținut că odată constatată neconstituţionalitatea unei prevederi legale, instanţa constituţională are competenţa de a se raporta şi la un alt text de referinţă aflat în legătură directă cu problema de drept constituţional analizată [a se vedea, spre exemplu, Decizia nr.447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.674 din 1 noiembrie 2013]. Doar în aceste condiții Curtea este competentă să efectueze controlul de constituţionalitate şi prin raportare la alt text constituţional ce devine incident, din moment ce, în prealabil, a fost constatată neconstituţionalitatea dispoziţiilor legale criticate în raport cu textele constituţionale invocate de autoarea excepţiei de neconstituţionalitate. Este o consecinţă firească, ce dă expresie principiului supremaţiei Constituţiei prevăzut de art.1 alin.(5) din Constituţie ([a se vedea, mutatis mutandis, Decizia nr.100 din 9 martie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.261 din 24 martie 2004]. Ca atare, în prezenta cauză, în prealabil, trebuie constatată neconstituționalitatea textului de lege criticat mai întâi prin raportare la prevederile art.26 alin.(1) din Constituție, urmând a se proceda ulterior la extinderea controlului de constituționalitate și prin raportare la alte texte constituționale.

13. Totodată, precizăm că soluția Curții cu privire la dispoziţiile art.3 alin.(2) din Legea nr.176/2010, respectiv aceea a constatării constituționalității textului în măsura în care nu se referă și la drepturile și obligațiile soțului/soției declarantului, precum și ale copiilor majori aflați în întreținerea acestuia, a fost votată în unanimitate, iar, din modalitatea de redactare a minutei, rezultă indubitabil faptul că declarația de avere și cea de interese nu se mai pot referi la soțul/soția declarantului și la copiii majori aflați în întreținerea acestuia, astfel încât se impune eliminarea tuturor trimiterilor la aceștia din cuprinsul declarațiilor.

Judecător	Judecător	Judecător
Cristian Deliorga	Gheorghe Stan	Varga Attila

OPINIE SEPARATĂ

În **dezacord cu soluţia de la punctul II al Deciziei nr.297 din data de 29 mai 2025,** adoptată cu majoritate de voturi de Curtea Constituţională în soluționarea Dosarului nr.2296D/2019, prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că dispozițiile **art.6 alin.(1) lit.d) și art.12 alin.(6)** din Legea nr.176/2010 sunt neconstituționale, formulez prezenta **opinie separată**, considerând că instanța de control constituțional trebuia să respingă excepția, ca neîntemeiată, pentru următoarele **considerente**:

1. În primul rând, Curtea Constituțională, prin raportare la obiectul Dosarului nr.2296D/2019 constând în plângerea contravențională împotriva procesului-verbal al ANI prin care reclamanta – autoarea excepției a fost amendată pentru nedeclararea în propria sa declarație de avere, a veniturilor soțului acesteia, obligat la respectarea unei clauze de confidențialitate semnate cu propriul angajator, **trebuia să constate că prevederile art.12 alin.(6) și cele ale art.6 alin.(1) lit.d) din Legea nr.176/2010 privind publicarea declarațiilor de avere și de interese de către Agenţia Naţională de Integritate, nu au legătură cu soluționarea cauzei, iar soluția corectă ar fi fost respingerea excepției**. În plus, autoarea excepției nu critică la modul general, publicarea declarațiilor de avere și de interese, ci consideră că nu este suficientă anonimizarea în declarația de avere doar a adresei imobilelor declarate, a adresei instituției care administrează activele financiare, a codului numeric personal şi a

semnăturii declarantului. Pentru a garanta efectiv respectarea dreptului la viață intimă, familială și privată, autoarea consideră că trebuie anonimizate suplimentar în declarația de avere, în mod obligatoriu, în baza legii, și alte date cu caracter personal, respectiv *locul situării bunurilor* persoanei care face declarația de avere, *numele soțului și al copiilor*, precum și *veniturile* care fac obiectul unor clauze de confidențialitate. Totodată, deși autoarea nu critică sub niciun aspect publicarea declarațiilor de interese, decizia majorității sancționează cu neconstituționalitatea în integralitate, prevederile art.6 alin.(1) lit.d) și art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010, extinzându-și competența inclusiv la publicarea declarațiilor de interese, acestea nefiind menționate în obiectul sesizării. Or prin raportare strict la criticile autoarei, fără nicio extindere a competenței proprii cu privire la critici neinvocate, decizia Curții în privința publicării declarațiilor de avere și de interese nu putea fi o decizie de neconstituționalitate a art.6 alin.(1) lit.d) și art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010, Curtea având ca opțiune pe cale interpretării, identificarea conținutului și a garanțiilor necesare protejării drepturilor fundamentale în discuție, soluție echilibrată ce ar fi permis legiuitorului să includă de *lege ferenda* în sfera de *garanțiilor legale*, a unor norme legale pentru anonimizarea suplimentară și a altor informații din cuprinsul declarațiilor de avere și de interese (exemplificativ, *numele soțului/soției și al copiilor*, unele categorii de *venituri/bunuri* ce fac obiectul unor clauze de confidențialitate sau a căror publicare fără anonimizare ar produce prejudicii persoanelor fizice/juridice, inclusiv sub aspectul securității persoanei/securității naționale) în funcție de o serie de criterii raționale și obiective. De altfel, așa cum rezultă din textul art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992, Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, **care are legătură cu soluționarea cauzei** în orice fază a litigiului și oricare ar fi obiectul acestuia. Astfel, așa cum a arătat în jurisprudența sa, Curtea nu se poate substitui autorului excepției în ceea ce privește formularea unor motive de neconstituționalitate (a se vedea Decizia nr.373/2019 și Decizia nr.785/2011). Dacă ar face acest lucru, Curtea ar exercita un control de constituționalitate din oficiu, ceea ce este inadmisibil în raport cu dispozițiile art.146 din Constituție. Or, raportat la conținutul sesizării care a declanșat controlul de constituționalitate pe calea excepției, articolele declarate neconstituționale de majoritatea Curții nu au fost avute în vedere de autoarea sesizării și, pe cale de consecință, nu ar fi trebuit să fie avute în vedere nici de Curte.

2. **În al doilea rând**, soluţia legislativă a declarării şi publicării declaraţiilor de avere și de interese a mai fost analizată și justificată în jurisprudența anterioară a Curții, prin prisma scopului legal și legitim al Agenţiei Naţionale de Integritate, de asigurare a integrităţii în exercitarea demnităţilor şi funcţiilor publice şi prevenire a corupţiei instituţionale. ***Principiul transparenței*** *declarațiilor de avere și de interese este singurul care poate să asigure prevalența interesului public în luarea deciziilor de către persoanele care lucrează în cadrul funcțiilor și demnităților publice, să garanteze imparțialitatea acestor decizii și să prevină situațiile de conflict de interese, precum și apariția și dezvoltarea corupției în cadrul funcției publice.* În opinia noastră, publicarea acestor declarații răspunde unui **obiectiv de interes public** reprezentat de consolidarea garanțiilor de probitate și imparțialitate a factorilor de decizie din sectorul public, a celor care ocupă funcții și demnități politice alese/numite, prevenirea conflictelor de interese și combaterea corupției active și pasive în sectorul public) și este o **măsură proporțională cu scopul legitim urmărit**, garantând faptul că funcționarii statului și demnitarii publici își îndeplinesc atribuțiile în mod imparțial și obiectiv pentru o eficientă gestionare a afacerilor publice și o bună administrare a bunurilor publice.

3. Din această perspectivă, considerăm că prin declararea neconstituționalității oricărei forme de publicare a declarațiilor de avere și de interese, se elimină pe de o parte, un standard de integritate, caracterul disuasiv al acestei măsuri, dar și o garanție fundamentală a integrităţii şi probităţii morale a persoanelor care ocupă o funcţie publică și care sunt obligate potrivit legii să depună aceste declarații. Apreciem că legiuitorului îi revine rolul de a stabili deopotrivă categoriile de persoane care au obligația să depună declarațiile de avere și de interese, natura informațiilor din aceste declarații, precum și modalitatea legală în care pot fi aduse la cunoștința publicului, spre informare și a organelor abilitate să exercite controlul de integritate. În opinia noastră, **publicarea declarațiilor de avere și de interese nu poate fi în sine o soluție legislativă neconstituțională** dacă prin aceasta legiuitorul reușește să echilibreze două drepturi fundamentale concurente, să concilieze interesele private ale persoanelor care exercită o funcție publică și interesele publice ale societății, să asigure în luarea deciziilor de către funcționarii publici și înalții demnitari prevalența interesului public, să garanteze imparțialitatea deciziilor, să prevină și să combată corupția la nivelul administrației, în exercitarea funcției publice.

4. Totodată, apreciem că **decizia majoritară nu are ca efect echilibrarea rezonabilă între cele două drepturi fundamentale concurente (*dreptul la viață privată și dreptul la informare*), așa cum au statuat CJUE și CEDO în jurisprudența lor relevantă în această materie, ci dă prioritate în mod exclusiv unui singur drept, respectiv *dreptului la viață privată*, prin eliminarea în totalitate a *dreptului la informare publică*.** Astfel, întrucât publicarea este considerată de Curte o afectare a

dreptului la viață privată, coroborat cu faptul că în decizia majorității nu se precizează nimic cu privire la necesitatea de a introduce în legislație o serie de garanții suficiente și necesare pentru asigurarea dreptului la informare publică în materia declarațiilor de avere, există riscul unor interpretări excesive care să considere că toate informațiile din declarația de avere completată de funcționarul sau demnitarul public sunt date personale care intră în sfera protecției dreptului la viață privată. Totodată, în absența unor considerente exprese care să permită legiuitorului să instituie o procedură rapidă pentru accesul la informații publice din partea celor interesați, există riscul să se înlăture *de facto* posibilitatea realizării unui control ANI pentru evaluarea declarațiilor de avere și a conflictelor de interese *la sesizarea oricărei persoane fizice sau juridice, inclusiv a jurnaliștilor,* deși art.12 alin.(1) din Legea nr.176/2010 reglementează această posibilitate. Neavând acces legal la conținutul declarațiilor de avere devenite nepublice, nicio persoană fizică sau juridică nu mai poate exercita efectiv dreptul de a sesiza Agenția Națională de Integritate în condițiile prevederilor Ordonanţei Guvernului nr.27/2002 privind reglementarea activităţii de soluţionare a petiţiilor. Or, în jurisprudența sa, Curtea a arătat că **eliminarea unor standarde de protecție în materia integrității publice contravine însuși principiului statului drept şi principiului supremaţiei Constituţiei şi a obligativităţii respectării legilor,** consacrate de art.1 alin.(3) şi (5) din Legea fundamentală, şi vulnerabilizează încrederea cetăţenilor în autorităţile statului (a se vedea Decizia nr.32 din 23 ianuarie 2018, par. 60 – 61).

5. **În al treilea rând**, soluția de neconstituționalitate a publicării declarațiilor de avere și de interese **nesocotește angajamentele internaționale asumate prin convenţiile şi tratatele internaţionale semnate şi ratificate de România în domeniul asigurării integrității în funcția publică și combaterii corupției,** respectiv:

(i) *Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată prin Rezoluția 58/4 din 31 octombrie 2003 a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite,* care a stabilit ca obiectiv promovarea și consolidarea măsurilor în scopul prevenirii și combaterii corupției în modul cel mai eficient, precum și promovarea *integrității*, responsabilității și bunei gestiuni a afacerilor publice și a bunurilor publice;

(ii) *Convenția penală privind corupția, adoptată de Consiliul Europei la 27 ianuarie 1999* – prin care statele semnatare au declarat corupția - o amenințare pentru democrație, preeminența dreptului și drepturile omului, pentru că subminează principiile de bună administrare, echitate și justiție socială, denaturează concurența, împiedică dezvoltarea economică și pune în pericol stabilitatea instituțiilor democratice și bazele morale ale societății;

(iii) *instrumentele juridice încheiate la nivelul Uniunii Europene*, precum: *Convenția privind lupta împotriva corupției care implică funcționari ai Comunităților Europene sau funcționari ai statelor membre ale Uniunii Europene* – prin care statele membre s-au angajat să incrimineze ca fapte penale formele de corupție activă și pasivă care implică funcționari publici; *Directiva 95/46/CE privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date* care a prevăzut că: (1) este legală prelucrarea datelor cu caracter personal și atunci când ea este necesară pentru a respecta o obligație legală sau a duce la îndeplinire o sarcină de interes public sau care rezultă din exercitarea autorității publice cu care este investit operatorul sau terțul căruia îi sunt comunicate datele, cu condiția ca acest interes să nu prejudicieze interesele sau drepturile și libertățile persoanei vizate și că (2) sub rezerva unor *garanții corespunzătoare*, statele membre pot prevedea, pentru un motiv de interes public important, derogări suplimentare, fie în legislația internă, fie prin decizia autorității de supraveghere.

(iv) *Regulamentul general privind protecţia datelor nr.679 din 27 aprilie 2016 (RGPD)* a statuat în lista principiilor că: *"Prelucrarea datelor cu caracter personal ar trebui să fie în serviciul cetățenilor. **Dreptul la protecția datelor cu caracter personal nu este un drept absolut; acesta trebuie luat în considerare în raport cu funcția pe care o îndeplinește în societate și echilibrat cu alte drepturi fundamentale, în conformitate cu principiul proporționalității**".*

(v) În *Raportul Comisiei Europene din 2024 privind statul de drept,* au fost constatate lacune în cadrul legislativ românesc privind integritatea și s-a apreciat că există dificultăți în respectarea și monitorizarea obligațiilor legale din cauza fragmentării normelor privind integritatea, fiind recomandată actualizarea și codificarea legislației în materie în conformitate cu angajamentele asumate de România în cadrul Planului de redresare și reziliență (PNRR, jalonul nr.431). Măsura publicării declarațiilor de avere de către ANI este una eficientă potrivit concluziilor Comisiei, fiind evidențiate soluțiile legislative adoptate pentru încurajarea continuării publicării acestor declarații.

(vi) Totodată, consolidarea normelor de integritate face parte din obiectivele de realizat de către România în *Foaia de parcurs* din cadrul negocierilor pentru aderarea la *Consiliul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică - OCDE*, un domeniu vizat de aderarea României la OCDE fiind reprezentat chiar de *„**consolidarea guvernanței publice, integritatea și sporirea eforturilor de combatere a corupției, precum și consolidarea guvernanței corporative**".* Cu referire la regimul declarațiilor de avere și de interese, *Studiul OCDE privind declarațiile de avere pentru funcționarii publici*

menționează *divulgarea publică completă* (*full public disclosure*) ca standard înalt în materia transparenței declarațiilor de avere și de interese[1], care presupune publicarea tuturor informațiilor furnizate în declarații pentru o examinare publică deschisă în cazul în care aceste declarații indică un domeniu relativ limitat de informații pentru publicul larg, precum și un cerc mai restrâns de oficiali de rang înalt obligați la depunerea declarațiilor (de exemplu, sunt publice integral declarațiile membrilor parlamentului și ale miniștrilor din Danemarca, cele ale oficialilor aleși din Bosnia și Herțegovina și din Muntenegru). În țările în care sunt publicate declarații cu date extinse, divulgarea către public a unor informații este adesea limitată, iar anumite categorii de date pot fi scutite integral de la publicare (OCDE menționează ca exemple *activitățile care au ca scop apărarea securității naționale care cuprind potrivit RGPD în special, activitățile care au ca obiect protejarea funcțiilor esențiale ale statului și a intereselor fundamentale ale societății).* OCDE apreciază că standardele de integritate sunt la latitudinea statelor și depind de tradițiile sociale și juridice ale fiecărei țări pentru a identifica o soluție legislativă echilibrată capabilă să asigure deopotrivă transparența și protecția dreptului la viață privată. Astfel, unele state care solicită date extinse în cuprinsul declarațiilor de avere, prevăd un acces public limitat prin excluderea informațiilor privitoare la adresă, numele soțului/soției, concubinului sau partenerului (Estonia, Letonia, Albania, Croatia, Bulgaria, Georgia, Lituania, Macedonia), altele folosesc legea protecției datelor personale pentru a limita accesul la informații cu caracter personal sau publică doar o formă simplificată a declarației (membrii Bundestagului german selectează unul dintre cele trei niveluri de venituri prevăzute și nu declară o suma exactă a veniturilor), în timp ce Portugalia permite accesul persoanelor care justifică un interes în baza unei decizii a unei instanțe. O altă modalitate de a limita accesul parțial la informațiile din declarațiile de avere constă în definirea unor categorii restrânse de funcționari care depun aceste declarații fără ca datele lor să fie accesibile publicului (conform studiului OCDE, angajații din serviciile secrete din Letonia, angajații civili din Macedonia și unii oficiali din SUA). **Cu excepția a trei state – Belarus, Kazakhstan și Kosovo care restricționează integral accesul publicului la declarațiile de avere ale funcționarilor publici pe motivul confidențialității informațiilor - studiul OCDE precitat evidențiază regula publicării acestor declarații, de majoritatea statelor lumii, chiar dacă sunt stabilite și excepții, condiții de acces sau limitări exclusiv parțiale, justificate de criterii obiective, scopuri legitime și raționale**. Situația statistică realizată de Banca Mondială și Biroul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate, pentru 74 de țări selectate de pe toate continentele, arată că declarațiile soților și copiilor funcționarilor publici sunt disponibile public în 40% dintre țări, declarațiile de avere ale funcționarilor publici sunt publice în 51% din aceste țări, cele ale deputaților în 51%, cele ale miniștrilor în 56% de state și cele ale șefilor de stat în 63% din aceste țări.

6. În al patrulea rând, prin adoptarea deciziei sus menționate, **Curtea Constituţională a ignorat o bogată jurisprudență constituțională prin care a respins în mod constant critici similare cu privire la prevederile art.6 alin.(1) lit.d) și ale art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010** privind integritatea în exercitarea funcţiilor şi demnităţilor publice, formulate de autori care, în mod similar cu autoarea excepției din Dosarul nr.2296D/2019, au susținut că publicarea declarațiilor de avere și a declarațiilor de interese pe pagina de internet a Agenţiei Naționale de Integritate (A.N.I.) și pe pagina de internet a instituţiei unde activează declarantul sunt neconstituționale pe motiv că aceste prevederi încalcă dreptul la respectul și ocrotirea vieții private prevăzut de art.26 alin.(1) din Constituție, printr-o expunere nejustificată obiectiv și rațional, pe paginile de internet, a datelor referitoare la averea și interesele persoanelor care au potrivit legii, obligația de a depune declarații de avere și de interese.

7. Astfel, prin numeroase decizii (exemplificativ **Decizia nr.663 din 26 iunie 2012, Deciziile nr.203, 204, 205, 207, 208 și 210 din 29 aprilie 2013, Decizia nr.311 din 13 iunie 2013, Decizia nr.316 din 18 iunie 2013, Decizia nr.481 din 21 noiembrie 2013, Decizia nr.309 din 5 iunie 2014, Decizia nr.495 din 7 octombrie 2014, Decizia nr.385 din 27 mai 2015 și Decizia nr.680 din 20 octombrie 2015)**, Curtea Constituțională a subliniat că **dreptul la viaţă intimă, familială şi privată nu este absolut**, **iar, în anumite condiţii, acesta poate fi supus anumitor limitări ori restricţii sau ingerinţe din partea autorităţilor** (*a se vedea, spre exemplu, Decizia nr.485 din 2 aprilie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.289 din 4 mai 2009*). Totodată, Curtea a reținut că, potrivit art.8 paragraful 2 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, **dreptul la respectarea vieţii private poate face obiectul unor restricţii** dacă acestea sunt prevăzute de lege, urmăresc un scop legitim, constituie măsuri necesare într-o societate democratică pentru securitatea naţională, siguranţa publică, bunăstarea economică a ţării, apărarea ordinii şi prevenirea faptelor penale, protejarea sănătăţii sau a moralei ori protejarea drepturilor şi libertăţilor altora și sunt proporționale cu scopul urmărit.

---

[1] *OECD (2011), Asset Declarations for Public Officials: A Tool to Prevent Corruption, pg. 86, OECD Publishing. http://dx.doi.org/10.1787/9789264095281-en*

8. Aplicând toate aceste principii în cauzele ce au făcut obiectul deciziilor antereferite, Curtea a constatat, pe de o parte, **că soluţia legislativă a publicării declaraţiilor de avere şi de interese este justificată prin prisma scopului legal** al Agenţiei Naţionale de Integritate de asigurare a integrităţii în exercitarea demnităţilor şi funcţiilor publice şi de prevenire a corupţiei sistemice din instituțiile și autoritățile publice. Pe de altă parte, instanța de control constituțional a statuat deja, în jurisprudența sa, că prevederile din **Legea nr.176/2010 nu mai conservă viciul de neconstituţionalitate constatat inițial prin Decizia nr.415 din 14 aprilie 2010**, prin depășirea competenței și extinderea controlului asupra dispozițiilor art.11 lit.e), f) și g), ale art.12 alin.(2) și ale art.42 alin.(2), (3) și (4) din Legea nr.144/2007 care reglementau transmiterea și publicarea declarațiilor de avere și de interese întrucât noua soluție reglementată prin art.6 alin.(1) lit.e) și art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010, intrată în vigoare la data de 5 septembrie 2010, prevede suplimentar față de legea inițială, o serie de ***garanții*** **împotriva unor ingerinţe arbitrare asupra vieții private** în sensul că publicarea acestor declaraţii se realizează prin **anonimizarea unor date cu caracter personal** (*adresa imobilelor declarate, cu excepţia localităţii unde sunt situate, adresa instituţiei care administrează activele financiare, codul numeric personal, semnătura olografă.*). Tot o garanție o reprezintă și reglementarea termenului limitat de păstrare a declarațiilor publicate, acestea fiind păstrate potrivit legii, pe site-ul instituției, pe durata exercitării mandatului și pentru o durată de 3 ani după încheierea acestuia. În aceste condiţii, potrivit deciziilor antereferite, Curtea a constatat în deciziile sale precitate că dispozițiile art.6 alin.(1) lit.d) și art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010 sunt constituționale și nu încalcă dispoziţiile art.26 din Constituţie şi art.8 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

9. Totodată, Curtea a reținut că obligaţia declarării averilor şi intereselor de către persoanele enumerate în lege reprezintă opţiunea legiuitorului, justificată de necesitatea prevenirii faptelor de corupţie de către aceste categorii de persoane, individualizate de legiuitor, în considerarea funcţiilor publice pe care le îndeplinesc şi nu poate fi caracterizată nici ca o restrângere a exerciţiului drepturilor sau al unor libertăţi consacrate în Constituţie.

10.Așadar, în opinia noastră, întrucât excepția invocată în prezenta cauză a Dosarului nr.2296D/2019 are ca obiect o plângere contravențională formulată împotriva unui proces-verbal de contravenție prin care s-a aplicat sancțiunea amenzii pentru necompletarea secțiunii din declarația de avere privind veniturile soțului, întrucât **autoarea nu a invocat critici noi și nu au intervenit nici elemente noi, de natură să determine schimbarea jurisprudenţei** Curţii Constituţionale, cele statuate prin deciziile menţionate mai sus ar fi trebuit menținute, iar coerenţa şi previzibilitatea jurisprudenţei constituţionale ar fi impus o soluţie de respingere ca neîntemeiată a excepţiei de neconstituţionalitate cu privire la dispozițiile art.6 alin.(1) lit.d) și ale art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010. Doar în cazul apariţiei unor noi elemente de fapt ori de drept ar fi putut fi justificat un reviriment de jurisprudenţă, ceea ce în prezenta cauză nu a fost nici susţinut de autoarea excepţiei de neconstituţionalitate şi nici nu a fost prezentat ori argumentat de majoritatea care a adoptat decizia de admitere a excepției. Totodată, nu doar că în cazul de față revirimentul jurisprudențial nu a fost argumentat în decizia majorității, dar, în opinia noastră, nici nu ar fi posibilă o astfel de justificare raportat la nivelul încă incipient al dezvoltării în societatea românească a unei culturi a integrității în exercitarea funcțiilor și demnităților publice. Considerăm că, în continuare, sunt necesare garanții legale eficiente pentru protejarea dreptului la informație al cetățenilor cu privire la integritatea demnitarilor și funcționarilor publici. Or, una dintre aceste garanții legale se întemeiază tocmai pe obligația legală de a declara veniturile obținute în exercitarea funcției/demnității publice și respectiv pe prerogativa de a publica declarațiile de avere și de interese, desigur, într-un just echilibru prin raportare la nevoia de protejare a dreptului la viața privată al declaranților.

11. Totodată, apreciem că examenul de jurisprudenţă a Curţii Europene a Drepturilor Omului (CEDO), a Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) și studiul de drept comparat menționate în susținerea soluției majoritare, nu justifică revirimentul jurisprudenţial și nu aduc, în sine, argumente juridice pentru o soluţie de admitere a excepţiei, având doar rolul de a exemplifica o practică legislativă diversificată în cazul unui număr de state europene în materia legiferării regimului de publicare a declarațiilor de avere și de interese de către diferite categorii de funcționari și demnitari. Așadar, **întrucât nu a fost prezentat şi motivat un reviriment de jurisprudenţă, considerăm că prin decizia majoritară se încalcă efectele obligatorii ale deciziilor Curţii Constituţionale stabilite prin art.147 alin.(2) şi (4) din Constituţie, precum şi coerenţa internă a deciziilor Curţii, cu potenţiale consecinţe negative asupra predictibilității sistemului normativ în domeniul asigurării transparenței și integrității în exercitarea funcţiilor şi demnităţilor publice**.

12. În al cincilea rând, decizia majoritară prin care s-a constatat neconstituționalitatea formelor de publicare a declarațiilor de avere și de interese pe pagina de internet a Agenţiei Naționale de Integritate (A.N.I.) și pe pagina de internet a instituţiei unde activează declarantul, prevăzute la **art.6 alin.(1) lit.d) și art.12 alin.(6)** din Legea nr.176/2010 pe motiv că aceste prevederi încalcă dreptul la

viață privată al persoanei vizate, în opinia noastră, **contravine dreptului Uniunii Europene, precum și jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) și a Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) cu referire la dreptul publicului de a primi informații ca parte componentă a libertății de exprimare**. Astfel, în jurisprudența sa, în urma aplicării unui test de proporționalitate, CJUE a recunoscut o serie de **garanții** pentru protejarea dreptului la viață privată care nu exclud posibilitatea exercitării în mod rezonabil și a dreptului de acces la informații. În cazul deciziei majorității, deși jurisprudența CJUE a fost invocată, nu au fost inserate în decizia majorității acele garanții necesare pentru echilibrarea drepturilor fundamentele puse în discuție prin publicarea declarațiilor de avere și de interese.

13. Astfel, în cauza C-184/20 *Vyriausioji tarnybinės etikos komisija* referitoare la publicarea tuturor declarațiilor de avere și de interese în Lituania, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a analizat compatibilitatea unei norme legale privind publicarea declarațiilor de interese cu Regulamentul general privind protecția datelor (GDPR), și a statuat pe de o parte, că publicarea *tuturor* declarațiilor de interese în mod nediferențiat, pentru *toate* categoriile de persoane, fără a ține cont de puterea lor decizională, încalcă dreptul UE. Pe de altă parte, în aceeași decizie, CJUE a stabilit că **publicarea declarațiilor de avere și interese poate fi justificată de beneficiile aduse de o astfel de transparență, inclusiv de consolidarea integrității în funcțiile publice**. „*Cu respectarea unui just echilibru în ceea ce privește gradul de putere decizională a declarantului și cu condiția respectării principiului reducerii la minimum a datelor, publicarea unor astfel de date conținute în declarația de interese poate fi justificată de beneficiile pe care le aduce o astfel de transparență, ca o consolidare a garanților de probitate și de imparțialitate a responsabililor publici, în prevenirea conflictelor de interese și în combaterea corupției (considerentul 115)*."

14. Aplicând un test de proporționalitate, CJUE a concluzionat că publicarea online a unor date cu caracter personal extins – *precum date nominale referitoare la soțul, concubinul sau partenerul declarantului, precum și la persoane apropiate sau cunoscute de declarant, ce ar putea genera un conflict de interese, sau la orice tranzacție încheiată în ultimele douăsprezece luni calendaristice a cărei valoare depășește 3 000 de euro* – este contrară dreptului UE și nu respectă principiul proporționalității. **Curtea a stabilit că nu se poate impune publicarea acelorași informații pentru toate categoriile de persoane, fără a ține cont de puterea lor decizională și a stabilit compatibilitatea unor astfel de măsuri, a unei publicări diferențiate, corelate cu funcția deținută și riscul de conflict de interese**. CJUE a valorificat în decizia precitată și prevederile art.7 litera (e) din Directiva 95/46 și ale art.6 alineatul (1) primul paragraf litera (e) din RGPD, care statuează că este legală o prelucrare a datelor cu caracter personal daca aceasta este necesară pentru îndeplinirea unei sarcini care servește unui interes public sau care rezultă din exercitarea autorității publice cu care este învestit operatorul sau este necesară în vederea îndeplinirii unei obligații legale care îi revine operatorului.

15. Deși CJUE a admis că principiul transparenței poate justifica publicarea declarațiilor de avere pentru anumite funcții publice cu putere de decizie, cu condiția respectării unui just echilibru în ceea ce privește gradul de putere decizională a declarantului, precum și a principiului reducerii la minimum a datelor (Directiva 95/46 și RGPD), aceste standarde identificate de CJUE nu susțin însă decizia majorității.

16. În alte decizii pronunțate în cauzele conexate C-37/20 și C-601/20 *(WM și Sovim SA împotriva Luxembourg Business Registers)* referitoare la accesul publicului larg la datele despre beneficiarii reali, CJUE a anulat art.30 alineatul (5), primul paragraf, lit.c) din Directiva (UE) 2015/849 - Directiva privind combaterea spălării banilor - care prevedea accesul publicului larg la datele despre beneficiarii reali ai societăților, considerând că acesta este contrar drepturilor fundamentale referitoare la dreptul la viață privată și protecția datelor cu caracter personal (art.7 și 8 din Cartă). CJUE a considerat că măsura nu este proporțională cu scopul urmărit (combaterea spălării banilor), întrucât se aplică **nediferențiat** tuturor persoanelor, nu există un echilibru între transparență și protecția vieții private și nu se prevede nicio analiză concretă a necesității accesului pentru fiecare solicitant. În același timp, CJUE a statuat că **declararea averii și intereselor urmărește însă un scop legitim diferit, asigurarea integrității și transparenței în funcțiile publice, fiind un standard de integritate care derivă din principiul statului de drept.**

17. La rândul ei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza *Wypych împotriva Poloniei* (25 octombrie 2005, cererea nr.2428/05), a respins plângerea unui membru al unui consiliu local din Polonia care a refuzat să depună declarația de avere, susținând că obligația de a divulga detalii privind situația sa financiară și portofoliul de proprietăți impusă de legislație încalcă articolul 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Curtea a constatat că obligația de a depune declarația și publicarea online a acesteia sunt o **ingerință justificată și proporțională în viața privată, având ca scop legitim** prevenirea corupției și asigurarea transparenței în exercitarea funcțiilor publice, iar sfera cuprinzătoare a informațiilor care trebuie declarate nu a fost considerată excesiv de împovărătoare. **Curtea**

Europeană a Drepturilor Omului a aprobat, de asemenea, publicarea și accesul pe internet la declarații, argumentând că ”publicul larg are un interes legitim în a se asigura că politica locală este transparentă, iar accesul pe internet la declarații face ca accesul la astfel de informații să fie eficient și ușor. **Fără un astfel de acces, obligația nu ar avea nicio importanță practică sau incidență reală asupra gradului de informare a publicului cu privire la procesul politic**”.

18. Până la publicarea deciziei majoritare care declară neconstituțională soluția legislativă de publicare on-line a declarațiilor de avere și de interese, România se număra în lista celor 14 țări europene (*Germania, Grecia, Spania, Letonia, Lituania, România, Slovacia, Bulgaria, Estonia, Croația, Italia, Cipru, Austria și Finlanda*)[2] care au o formă de transparență și acces on-line la declarațiile de avere și de interese depuse de anumite categorii de funcționari și demnitari. Alte 8 țări europene au adoptat sisteme în care aceste declarații sunt disponibile doar la cererea unor persoane (*Cehia, Franța, Olanda, Portugalia, Suedia, Malta, Luxemburg și Ungaria)*.

19. În considerarea argumentelor expuse, apreciem că **soluția legislativă a publicării declarațiilor de avere și de interese în conformitate cu prevederile art.6 alin.(1) lit.d) și art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010 este constituțională**, asigurând **un just echilibru** între drepturile fundamentale pe care le intersectează: *dreptul la viață privată și confidențialitatea datelor cu caracter personal,* pe de-o parte, și *dreptul cetățenilor și al presei de a avea acces la datele și informațiile deținute de administrațiile publice, privind patrimoniul* (activele și pasivele) *obținut/majorat de titularii unor funcții și demnități publice*, pe durata exercitării funcției/mandatului. Acest just echilibru rezultă din ***garanțiile*** pe care legea le prevede și care pot fi extinse de legiuitor pentru o mai bună protecție a dreptului la viață privată. Cu toate acestea, apreciem că garanțiile posibile care ar putea fi extinse de legiuitor, de *lege ferenda*, nu ar trebui să transforme dreptul de acces liber la informații publice într-un drept iluzoriu, ineficient sub aspectul finalității sale. Cu atât mai mult, nu ar putea să facă acest lucru Curtea Constituțională pe calea controlului concret de constituționalitate. Chiar dacă instanțele constituționale din unele state au considerat că nu poate fi acordată nicio prioritate automată obiectivului legitim de transparență și integritate în funcțiile publice față de dreptul la viață privată sau dreptul la protecția datelor cu caracter personal, apreciem că protecția unui drept subiectiv, precum *dreptul la viață privată,* nu conferă acestuia un caracter de drept absolut, iar prin mijloacele de protecție juridică a acestui drept nu se poate elimina în integralitate, conținutul altui drept fundamental pentru funcționarea statului de drept și a unei societăți democratice și nu poate duce la o imposibilitate absolută de exercitare a acelui drept.

JUDECĂTOR,
Laura – Iuliana SCÂNTEI

OPINIE SEPARATĂ

<u>În opinie separată,</u> judecătorii Livia Stanciu și Mihaela Ciochină, pentru punctul 2 din dispozitivul deciziei, cu privire la prevederile art.6 alin.(1) lit.d) și art.12 alin.(6) din Legea nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr.144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative**, în sensul că, publicarea declarațiilor de avere și de interese pe site-ul instituției în cadrul căreia își desfășoară activitatea declarantul și pe cel al Agenției Naționale de Integritate <u>nu contravine</u> art.26 (dreptul la viața intimă, familială și privată) din Legea fundamentală.**

Prevederile mai sus expuse din Legea nr.176/2010 au mai fost examinate anterior de Curtea Constituțională a României, astfel că prin **Decizia nr.309/2014** a fost statuat faptul că *„soluția legislativă a publicării declarațiilor de avere și de interese este justificată prin prisma scopului legal al Agenției Naționale de Integritate de asigurare a integrității în exercitarea demnităților și funcțiilor publice și*

[2] Comisia Europeană, *EU Justice Scoreboard 2024, pg. 54,* *https://commission.europa.eu/document/download/84aa3726-82d7-4401-98c1-fee04a7d2dd6_en?filename=2024%20EU%20Justice%20Scoreboard.pdf*

prevenire a corupției instituționale, iar pe de altă parte, că publicarea acestor declarații se realizează, potrivit art.6 alin.(1) lit.e) din Legea nr.176/2010, prin anonimizarea datelor cu caracter personal, fiind astfel asigurate garanții împotriva unor ingerințe arbitrare"(paragraful 31).

Totodată, **publicarea declarațiilor de avere și de interese nu încalcă dreptul la viață privată, potrivit mai multor decizii ale Curții Europene a Drepturilor Omului:**

Astfel, in **Cauza Wypych împotriva Poloniei** (25 octombrie 2005, cererea nr.2428/05), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a respins plângerea unui membru al unui consiliu local din Polonia care a refuzat să depună declarația de avere, susținând că obligația de a divulga detalii privind situația sa financiară și portofoliul de proprietăți impusă de legislație încalcă articolul 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. CEDO a constatat că obligația de a depune declarația și publicarea online a acesteia au reprezentat într-adevăr o ingerință în dreptul la viață privată, dar că aceasta a fost justificată și că sfera cuprinzătoare a informațiilor care trebuie declarate nu a fost considerată excesiv de împovărătoare.

De asemenea, CEDO „consideră că tocmai acest caracter cuprinzător face realist să se presupună că dispozițiile contestate își vor atinge obiectivul de a oferi publicului o imagine rezonabil de exhaustivă a situației financiare a consilierilor … că obligația suplimentară de a declara informații privind proprietatea, inclusiv proprietatea conjugală, poate fi considerată rezonabilă, în măsura în care este menită să descurajeze încercările de a ascunde bunuri prin simpla dobândire a acestora folosind numele soțului/soției unui consilier".

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a aprobat, de asemenea, publicarea și accesul pe internet la declarații, argumentând că „publicul larg are un interes legitim în a se asigura că politica locală este transparentă, iar accesul pe internet la declarații face ca accesul la astfel de informații să fie eficient și ușor. Fără un astfel de acces, obligația nu ar avea nicio importanță practică sau incidență reală asupra gradului de informare a publicului cu privire la procesul politic".

În plus, cetățenii au dreptul de a fi informați cu privire la aspecte ale vieții private a personalităților publice, după cum se afirmă în decizia Curții Europene a Drepturilor Omului **(Karhuvaara și Iltalehti împotriva Finlandei**). Limitele de ingerință în viața privată a persoanelor publice, inclusiv prin accesul la informații despre acestea, fiind mai largi în comparație cu cele ale persoanelor private fără statut public.

Pentru aceste considerente, ne exprimăm dezacordul cu privire la soluția adoptată de Curte cu votul majorității membrilor săi.

Judecători,

Livia Stanciu

Mihaela Ciochină